

CHRISTO FORTUNANTE
LITIS CONTESTATIO,

In modum
DISPUTATIONIS

Concepta,
Et in
Celeberrimâ EBERHARDINA,

P R Æ S I D E
DN. BURCKHARDO BARDILI,
U. J. D. & Pand. P. P

Inclytæ Facultatis Juridicæ h. t. Decano,

Die 21. Novemb.

Loco, horisque consuetis

Solenni Eruditorum Examine

Submissa

à

CONSTANTINO FREDERO,
Patric, Dantisc.

T U B I N G Æ,
Typis JOHAN-HENRICI REISL.

ANNO M. DC. LXVIII.

Illustri S. M. R. Burggraffio,

VIRIS

Generoso, Permagnificis, Magnificis, Nobilissimis, Amplissimis, Consultissimis, Prudentissimisque,

PRÆSIDI,

PRÆ-CONSULIBUS,

CONSULIBUS,

Et

SCABINIS

Reipublicæ Dantiscanæ,

Patribus Patriæ Meritissimis,

Vitam, & Felicitatem Exoptatissimam!

Staatl. Bibliothek
Regensburg

48

*VIRI Gravissimi, Patroni obsequentis-
sime Venerandi.*

uem olim non Respublica tantum no-
stra, sed duo etiam Potentissimi Polo-
niarum Reges, nempe ULADISLAUS
IV, & JOHANNES CASIMIRUS, Quorum eheu!
Alter diu jam inter mortales, Alter inter Re-
ges nuper rarissimo exemplo esse desiit, impen-
sè amarunt, Parentem meum, nec Vobis fuisse
exosum, ex plurimis in me, familiamque meam,
à defuncto relictam, benevolentiae argumentis
dudum colligo. Experimenta ipsa ut recenseam,
non desiderabitis, cum facere laudibus digna,
quam audire laudes Vestras malitis. Id tamen
ingratum non fuerit, si, oblatâ occasione, gratum,
quem debeo, animum publicè declarem, Vos-
que adeo, ad benignitatem natos, ad nova be-
neficia invitem, dum vetera agnosco. Debebam
sanè hanc, quam videtis, Disputationem, quâ stu-
dio Juris Tubingensi coronidem imposui, Vobis
consecrare, ne, si Vestrî viderer incuriosus, Vos
etiam curam mei aliquando negligeretis. Ac-
cedit, quòd, memor promissi, quod publi-
cè ante annos non adeo multos Exercitio cuidam
apud Nos Gymnastico subjeci hoc, nî fallor, di-
sticho:

*Terminus hic esto: Clemens si sanxerit Æther,
Externo distans climate, plura dabo:*

mémor etiam adhortationis, à magno quodam
Ordinis Vestri Capite tum temporis factæ, ne de-
essem promisso huic, æquè mihi videar peccatu-
rus, si, quod inter externos feci, Vestro, ANIMÆ
Suspiciendæ, NOMINI non darem, quàm si ni-
hil darem. Accipite igitur, VIRI Præsignes, Pa-
tres Patriæ Optimi, chartaceum hoc Pietatis, &
gratæ mentis monumentum benignissimo Affe-
ctu, & quam in Fratrem, qui, ut dedicando Vo-
bis Exercitationem aliquam Academicam, ita e-
migrando ex vitâ mortalium antevertit, ex-
ercere amplius non potestis, benevolentiam, mi-
hi addite, meq; adeo, juvante in primis, & exsti-
mulante memoriâ Patris, quem Pars Vestrûm Po-
tissima spectavit Collegam, exoptato semper fa-
vore prosequimini. Ter Sanctum Numen Sospites
VOS, incolumesq; conservet, ut prodesse non mi-
nùs Reipublicæ nostræ universæ, quàm familiis
Vestris Splendidissimis, atque etiam mihi quàm
diutissimè possitis.

Inclyto NOMINI Vestro

*Æterno cultu
Officiosissimè devotus*

CONSTANTINUS FREDERUS,

PRÆFATIO.

Ulto, decentique ordine conserva-
ri universa mundi Prudentiorum nemo ne-
gaverit. Unde quò meliori formâ, sive nor-
ma nititur Respublica aliqua, eò feliciore illa sidere,
& incremento gaudet. Sed, si ullâ in parte, certè in
Judiciis omnis evitanda est confusio, & præcipitantia,
ne scilicet in his tam sanctis DEI, Justitiæque offici-
nis DEUS, & Justitia violetur. Hinc prolatam à Præ-
sede sententiam contra solitum Judiciorum ordinem,
auctoritatem rei judicatæ non obtinere pronunciat
Imperator Alexander in *l. 4. C. de Sent. & Interl.* Cæ-
terum recensere hoc loco omnes viâ Juris proceden-
di modos, olim, hodieque inter varias gentes usitados,
intentionis meæ scopus nequaquam admittit, cum
non tam ad Jura antiqua, aut externa, quàm præsentia,
& nostra apprehendenda mihi collineandum sit. Tem-
pore Romanorum, Judicio constituendo, 1. necessa-
ria erat in Jus Vocatio, sequebatur 2. Actionis editio 3.
conventio coram Pratore 4. Postulatio, sive Actionis
Impetratio 5. Judicis & formulæ datio. Quibus om-
nibus rectè factis, tandem 6. compellabantur testes,
ut Actionis institutæ, & responsionis datæ, Judicii-
que rite ordinati meminissent. Et hæc suscepti in Jure
Judicii testium compellatio dicebatur Litis Contesta-
tio, per quam ex Jure ibatur in Judicium Vultej. *de Ju-*

dic. lib. 3. c. 1. n. 7. & ss. Obrecht. Tr. de Lit. Contest. cap. 5. num. 2. & seqq. Postea tamen etiam apud Romanos hic procedendi modus paulatim exolevit. Ætate enim Severi & Antonini necessitas adhibendorum testium non videtur amplius in usu fuisse, uti colligitur ex *l. un. C. de Lit. Contest.* Sublatæ etiam deinde sunt formularum, & actionum conceptiones, Judiciaq; quæ habebantur, ordinaria exspirarunt, *l. 1. 2. C. de Formul. & impetr. Act. Subl.* Unde Constantini, Theodosii, Valentiniani, aliorumque insequentium Imperatorum seculo ad ordinandum Judicium requirebatur duntaxat, ut post in Jus vocationem Actor in Judicio suam adversus Reum Actionem institueret, eique Reus contradiceret. Imperante Justiniano, Reo, factâ in Jus vocatione, per exsecutorem litis libellus conventionis offerendus erat §. 3. *J. de Pæn. tem. litig. Nov. 53. c. 3. §. 1.* Habebat deinde Reus 20 dierum inducias, quibus deliberare posset, cederene, an contendere, & num Judicem, ad quem vocatus erat, recusare, an petere vellet, ut collega ei adjungeretur *d. c. 3. §. 1.* Viginti dierum Induciis præterlapsis, litigatores coram Judice comparebant, narrationeq; actionis propositâ, & contradictione objectâ, Litem mutuò contestabantur. *l. 14. §. 1. C. de Jud. l. 2. C. de Jurej. propt. cal. dand.* Hodie communissima internos Ius suum in Judicium deducendi ratio hæc est, ut Petitor sive acturus adeat primò Judicem, ab eoq; vel exhibitâ supplicatione, vel loco supplicationis libello oblato, petat, ut Processum decernat, adversariumq; citari jubeat. Qui Actus communiter à Dd. appellatur Supplicatio pro Processu impetrando, & citando Reo. Brunnem. *de Process. c. 2. | Umm. Disp. ad Pro-*

ad Process. s. & alii, Processum Judicarium explicantes. Deinde Reo post factam legitimè Citationem trinam, aut unam peremptoriam, quæ, si narrata supplicationis sint ejusmodi, ut ex illis actio Jure competat, denegari non solet, comparente (de viâ enim Juris regulari & ordinaria, quâ tenditur ad ingressum Judicii, propriè ita dicti, mihi hîc sermo est) proponitur libellus actionis, ad quem ille, scil. Reus, nisi exceptione tutus sit, vel in continenti, vel, concessâ justam ob causam dilatione, ex intervallo respondere, præstitis satisfationibus, obstrictus est. Atque hæc Responsio nostris moribus vocatur Litis Contestatio: de quâ relinquere in illustri hâc Eberhardinâ, ubi triennio longius substiti, exercitium aliquod Academicum non immeritò arridebat. Nam quemadmodum universi æquum & bonum, **das was recht und billich ist** / maxime in Judiciis observandum esse clamitant, cum tamen plerique, quid æquum sit, & bonum, vel crasse ignorent, vel scire exactiùs nolint, æquitate suâ, quam fovent, voventque cerebrinâ adeo sibi interdum placentes, ut Corpus legum Civilium, tot, tantorumque virorum curâ, tantique temporis impendio tam dextrè tandem, ac ingeniosè, quod nisi penitiùs introspicienti manifestum esse non potest, elaboratum, litiumque, in societate humanâ tanto numero emergentium, tam egregias undique & paratas jam decisiones suppeditans, dentibus dilacerandum, aut absumendum flammis esse contendunt: ita dici frequentissimè etiam inter nos audimus **Er hat Litem Contesti-** ret: quamvis plurimi, quid sit Litem Contestari, aut quid inde subsequatur, parum intelligant: de quorum
impe-

imperitiâ conqueritur Cujac. laudatus à Rittersh. *ad Nov. part. 9. c. 16. n. 6.* Igitur Dispositione qualicunque Juridica Universitati, quæ me tam diu aluit, Tubingensi valedicturus hoc inprimis de LITIS CONTESTATIONE argumentum selegi, sine non alio, quàm ut ipse, quæ Ejus esset natura, & efficacia, penitiùs addiscerem, atque adeo ad Judicia, quorum initium & Principium verè formale est Litis Contestatio, aliquando, si DEUS voluerit, obeunda me paulatim præpararem. Hinc, uti confido, nemo erit, qui vertere mihi vitio voluerit, quòd hanc tam nobilem, tamque frequentem in foro materiam non ex merito ejus & dignitate tractaverim: cùm non docendi, sed speciminis tantùm alicujus edendi causâ, ne in studio, cui operandum maximè erat Tubingæ, Juridico nihil egisse forsitan viderer, explicare illam breviter conatus fuerim, laxiorem fortassis hæc de re tractatum, cùm laxius aliquando fuerit spatium, Judiciumque rerum usu limatius exstiterit, alibi, favente Numine, tentaturus. Interim ingenuè fateor, me, lucem umbræ præferentem, semper malle circa materias, in foro obvias, etsi iis rectè perscrutandis adhucdum imparissim, occupari, quàm vanis illis Juris jam exoleti apicibus, quæstionibusq; immorari. Neque enim sum tam patiens, ut velim discere, quod in usu non sim habiturus; cùm ea, quæ usu veniunt, exhauriri & comprehendere non possint. Sit itaque in præsens, adspirante DEI gratiâ, hominumque de me judicio benevolo, materia mihi disputandi Practica

De
LITIS CONTESTATIONE.

CAPUT I.

Unde dicatur Litis Contestatio, Quid, &
Quotuplex sit.

THESIS I.

Litis Contestationem à Lite, & Contestatione denominari a-
lbunde patet: Litis † autem vocabulum à Limite originem
suam accepisse nonnulli putant, quòd scilicet vel primæ, vel ma-
ximæ olim controversiæ de limitibus, proferendisque terrarum
dominiis exstiterint. Oldendorp. in *Præf. Class. Isidor. in c. forus*
10. X. de V. S. Joh. Monach. *Præf. Iudic. P. 7. c. 1.* Hæc † tamen
derivatio non omnibus arridet, reprehensa etiam ab Alciato in *l.*
causas 16. C. de Transact. & Gœdd. ad l. 36. de V. S. Alii † à litan-
do dici Litem putant. Wegner. *ad d. l. 36. d. V. S. num. 1.* Ego †
circa evolutionem hujus vocabuli defatigare ingenium nolo, cùm
cura hæc nihil afferre utilitatis aut salutis Reipublicæ possit.

I I.

Alterum, quo Disputatio hæc insignitur, nomen est Conte-
statio, à verbo contestari, i. e. testibus adhibitis aliquid declarare
& profiteri *l. 1. §. 1. ff. Quod Iuss.* sic dicta. Nam † ut in pleris-
que negotiis aliis, ita etiam, iudicio à Prætoribus constituto, necessa-
riò olim adhibendi erant testes, ut appareret rem agi seriò, par-
tesque de lite suâ redderentur certæ; & † ut omne id, quod testi-
bus adhibitis olim fiebat, dicebatur fieri contestatò *l. 1. §. Iulianus*
ff. de Liber. Agnosc. ita etiam adversarii, in Iudicio litigaturi, simu-
latque, ordinato Iudicio, compellarant testes (compellabant au-
tem eos, qui propter tribunal assistebant, his verbis solennibus:
TESTES ESTOTE Vinn. *Sel. quest. l. 1. c. 17.*) Litem contestati,
sive Litis Contestationē fecisse dicebantur, vid. Vultej. *de Iud. lib. 3.*
c. 1. num. 55. Monach. *Pr. Iud. p. 1. c. 1. n. 4.* Vinn. *d. l.* Notari †

hîc simul potest verbum contestari inter JCtos significatione non tantum usurpari Activâ; verum etiam Passivâ, uti videre est in l. f. de Fer. l. 19. 22. sol. matrim. l. 32. de Neg. Gest. l. 35. de Vsur. l. 7. §. 7. de Hered. Pet. l. 3. §. p. de Sepul. Viol. l. 3. Cod. de Nov. Testes † verò ideo olim videntur fuisse necessarii ad Judicii Constitutionem, quia hæc erat Actus legitimus Hotom. illustr. quest. 34. In † Actibus autem legitimis maximæ semper solennitates requirebantur. Umm. disp. ad Process. 12. n. 2.

III.

Redeo jam ad vocabulum Litis, sensum ejus multiplicem, & diversum notaturus. Accipitur † enim sensu vel Communi, vel Juridico, sive JCtis tantum proprio. Illo † denotat qualemunque controversiam sive rixam, inter duos, pluresve de quacunque re, quocunque modo ortam. Sic † dissensiones Theologorum, JCtorum, Philosophorum, &c. Litis appellatione nunquam veniunt. Quamvis † nec hæc significatio JCtis planè sit incognita, uti apparet ex l. 25. §. 7. de Hered. Pet. Vultej. d. l. 3. c. 1. num. 43. 44. Hoc, † scilicet Juridico, sensu significat (1.) omnem Actionem, sive in rem, sive in Personam l. 36. de V. S. sive Criminalem, sive Civilem l. f. C. ut intr. cert. temp. Gædd. ad l. 36. de V. S. (2.) † Ipsam rem, de quâ est controversia l. 5. §. 1. Commod. l. 22. pr. de Act. Rer. Amot. tt. de Jurej. in lit. Obrecht. tr. de Litis Contest. c. 1. num. 11. (3.) † Instantiam, i. e. Actum illum, sive tractatum, qui inter Litis Contestationem, & sententiam Definitivam exercetur. l. 13. §. 1. ibi: Lites extendere, protelare C. de Jud. c. forus de V. S. Gædd. d. l. (4.) † Controversiam, quæ in Judicio movetur l. 4. ff. de Jud. l. 65. §. 1. de Cond. Indeb. Vid. Obr. d. l. n. 12. Atque hoc, † postremum recensito, modo Vox Litis hîc accipitur.

IV.

Præterea notandum nec Litis Contestationis, conjunctim sumtæ, significationem semper esse eandem. Nam † Litem contestari dicuntur Partes aliter secundum Jus Civile, aliter secundum Praxin nostram hodiernam. Illo Jure † Litis Contestatio

testatio primò complectitur totum illum actum, qui coram Præ-
 tore de constituendo Iudicio olim celebratus fuit, adeo, ut non
 tantum controversiæ, in Iudicium deducendæ, sed actionis etiam
 & rei contestatio, five declaratio, testiumque inprimis adhibitio,
 qui, ordinato Iudicio, non modò ab Actore, uti dixi, & Reo, sed
 à Præторе etiam ipso, uti patet ex Macro. *l. 9. cap. 16.* compellan-
 di erant, & à quibus totus hîc actus nominatur Litis Contestatio,
 designetur. Sed † de hâc antiquâ Litis Contestationis formâ 4
 Vid. Obr. *d. tr. de L. C. cap. 1. num. 7. & cap. 5. num. 9.* cum
 seqq. Vinn. *Sel. Quæst. l. 1. cap. 17.* Secundò † denotat a- 5
 ctum, qui inter personas litigantes, Actorem scil. & Reum,
 tantum perficitur, Narrationem nimirum five intentionem,
 & Affirmationem Actoris, & Responfionem five Contradi-
 ctionem, ac Negationem Rei *l. un. C. de L. C. l. 14. §. 1. C. de*
Jurej. propt. Calumn. c. un. X. de L. C. Ex † his enim duabus 6
 partibus, Narratione scil. Actoris, & Contradictione Rei omnis
 olim constabat Litis Contestatio, iisque essentiam suam debebat.
dd. ll. Obr. d. tr. cap. 2. num. 1. Tertiò † juxta hodiernum 7
 fori usum ex solo ferè Reo æstimatur Litis Contestatio Vultej.
d. l. num. 61. & 130. idque † ideò, quia Actor simpliciter, & 8
 sponte ad Iudicium venit; Reus verò Litem Contestari necesse
 habet. Vultej. *d. l. num. 62.* Hinc † nostris moribus Litis Con- 9
 testatio propriè, & regulariter denotat tantum Responfionem
 Rei, ad Actionem intentatam five libellum Actoris factam.
 Vultej. *d. num. 62.* Carp. *Process. Jud. t. 10. a. 2. n. 1.* seqq. Obr.
d. tr. cap. 6. num. 17. Gail. *1. Obs. 73. num. 3.* Brunnem. *de Pro-*
cess. c. 14. Gilhaus. *A. J. C. cap. 4. Ram. 2. num. 4. seqq.* In † 10
 hoc verò significatu L. C. porro accipitur vel latè & impro-
 priè, pro Responfione Rei ad libellum, verbis etiam affirmativis fa-
 ctâ, Carpzov. *de Process. d. a. 2. num. 1. seqq.* Mæstert. *Var. tr.*
Tit. de Litis Contest. p. 202. Bluem. *Process. Cameral. Tit. 71. §. 6.*
 vel strictè & propriè, pro ejusmodi responfione, quâ Reus con-
 testatur seu profitetur, se Litem cum Actore suscepturum, susce-
 ptamque prosecuturum esse Vid. infr. Ubique † Litis Conte- 11
 statio

statio denotat vel illum ipsum Actum Judicialem, quo Reus ad libellum Actoris respondet; vel modum inducendi obligationem.

- 12 Vid. l. 3. §. 11. ff. de Pecul. Illo † igitur sensu & intellectu Practico Litis Contestatio à me, utilitatis magis, quàm antiquitatis curioso, hîc breviter considerabitur.

V.

- 1 Dicitur Litis Contestatio in vernaculâ nostrâ, quatenus propriè & strictè contradictionem significat (1) à formâ sive Differentiâ specificâ die *Widersprechung der Klage*. Gail. d. Obs. 73. n. 3.
- 2 (2) † ab Effectu communiter die *Kriegs Bevestigung* / die *Kriegs-Verfahung* Besold. Thes. Pr. voc. *Kriegs-Bevestigung*. Vultej. d. l. num. 58. Gilhaus. A. I. C. d. l. n. 1. Litem † verò contestari in Jure nostro subinde etiam exprimitur per verba: *Judicium accipere, sive suscipere*: quæ idè planè significant, quod Litem contestari l. 31. pr. de R. I. l. 23. de Iud. Ibique Gothofred. l. 29. §. 3. de Leg. 3. l. 40. pr. de Hæred. Pet. l. 20. de Rei vind. Obr. d. tr. c. 5. nam. 13.
- 4 Germanicè † Litem contestari redditur den *Krieg bevestigen* / den *Krieg verfahen*. Vultej. de Iud. num. 58. C. I. t. 10. a. 2.
- 5 Appellationem † hanc Germanicam eleganti similitudine desumptam esse à bello nemo non intelligit. Nam † quemadmodum bellum, verè & propriè ita dictum, quod manu & armis geritur, cantu classico demum vires accipit, & quasi in flammam erumpit: ita Lis, in Judicium deducenda, quæ bellum quasi forense est, voce, scriptisque mutuis exercendum, Contestatione demum,
- 7 velut primo pugnantium litigatorum congressu, firmatur & radicatur. Besold. thes. pr. d. l. Vultej. d. l. num. 58. 59. Unde † etiam vocatur Litis exordium c. 27. de Off. & Potest. Iud. Deleg. Judicii Principium, fundamentum, basis, lapis angularis, substantia Ordinis Judiciarii. Welenb. in C. h. t. num. 1. Carpz. d. t. 10. pr. Vultej. d. l. n. 12, Gail. 1. Obs. 75. Obr. d. tr. c. 1. Berl. d. Concl. 26.

VI.

- 1 Cæterum, ut, quid sit Litis Contestatio, constare plenius, & uno quasi intuitu possit, Definitio ejus necessaria est: circa quam tot certè sunt dissensiones, quot de Litis Contestatione exstant annotationes. vid. Vultej. d. l. n. 29. & multis seqq. Ego, † salvo
- 2 Pruden-

Prudentiorum iudicio, eam, uti à me hoc loco consideratur, definitio, quòd sit Actus Judiciarius, quo Reus ad libellum Actoris, ejusque intentionem principalem ita respondet, ut ex eà responsione de statu controversiæ evidenter appareat. Generis † loco ponitur verbum Actus, quia hoc generale est *l. 19. de V. S.* Additur † deinde vox: Judiciarius, ut ostendatur, deficiente iudicio, nullum huic Actui locum esse. Reliqua † Definitionis verba suo ordine explicabuntur.

VII.

Dividitur Litis Contestatio multis, variisque modis. Ego † divisiones recensuisse præcipuas satis habeo. PRIMA † est in Veram, & Quasi Litis Contestationem. Vera † est, quæ revera fit ab ipso Reo. Quasi † Litis Contestatio est, quæ à Reo facta fingitur. Quod † ipsum contingit non uno, eodemque modo. Nam † vel ob contumaciam Rei Lis à iudice, personam Rei hoc in casu supplente, ex officio pro contestatâ acceptatur Vultej. *d. l. n. 1. 85. 86.* Vel Libellus precum, Principi datus, i. e. supplicatio, si Princeps ad eam responderit, pro Litis Contestatione habetur *t. t. C. quand. Libell. Princip. Oblat. & ibi Dd.*

VIII.

Dividitur Litis Contestatio SECUNDò in Civilem, & Criminalem. Civilis † est, quæ fit de causâ Civili. Criminalis † est, quæ respicit Causam Criminalem *l. f. C. ut intr. cert. temp. Wesserb. in C. h. t. n. 3. Vultej. d. l. n. 67.*

IX.

TERTIò in Solennem, & Minus Solennem. Solennis † est, quæ fit solenni modo & formâ in iudicio ordinario, & circa quam describendam hîc imprimis sollicitus sum. Minus † Solennis est, quæ ex quocunque Contradictionis Actu, quique alias in iudicio ordinario Litis Contestationem sequi solet, colligitur: & locum tantum habet in iudicio extraordinario sive summario. Ziegl. *ad Concl. Pr. Calvol. in Prælod. num. 7. Jacob. Schulz. Obs. 7. n. 8. 9. 10. Carpz. t. 10. a. 2. n. 20. seqq. it. P. 1. C. 10. D. 8. seqq.*

X.

- 1 2 **Q**UARTO in Negativam, & Affirmativam. Quam † divi-
 sionem illi, qui per Litis Contestationem utrumque actum, Nar-
 rationem videlicet Actoris, & Contradictionem Rei intelligunt,
 non impugnant, ita ut à parte Actoris Affirmativa, à parte verò
 Rei Negativa dicatur Litis Contestatio. Rittershus. *ad Nov. part.*
 3 *90. 16. num. 5.* Num † verò ex parte Rei Affirmativa Litis Con-
 testatio admittenda sit, ferram contentiones reciprocare inter se so-
 4 lent Dd. Communiter † recepta est distinctio, quâ Litis Conte-
 5 statio Affirmativa alia est simplex, alia conditionalis. Simplex †
 vocatur, quâ Reus simpliciter, & sine ullâ exceptione fatetur id,
 6 quod Actor intendit. Hanc † Litis Contestationem affirmati-
 vam simplicem Dd. communiter ferè rejiciunt, eò, quòd, Reo
 Litem simpliciter contestante, Lis non sit: cessante autem Lite,
 cesset Litis Contestatio, atque adeo officium etiam Judicis Judi-
 cantis, & pronunciantis; Confessus verò condemnetur in id, quod
 est confessus *l. 25. ad L. Aquil. l. 2. de Iud. l. 73. de Procurat. l. 31.*
de Re Iud. Vinn Sel. quest. d. l. 1. c. 17. Obr. d. tr. c. 2. num. 18.
 7 *seqq. Vultej. d. l. num. 75. 76. Strauch Diss. 25. Thes. 1.* Verùm †
 quia confessio debiti, post editum Actoris libellum purè & sim-
 pliciter in Judicio facta, magis Probatio quædam pro Actore,
 quàm Rei Condemnatio est (utpote quam Judex adhuc secun-
 dum confessionem facere debet) aliique effectus resurgunt, qui
 alioquin Litis Contestationis propriè, & strictè sic dictæ, sunt, &
 attestante Jacob. Bluem., hæc divisio jam per multa secula in Pra-
 xi obtinuit *ad Ius Cameral. d. t. 71. §. 6.* eapropter ego eandem,
 tanquam in Praxi receptam, retinendam cenleo cum Mæstert. *var.*
 8 *tr. tit. de Litis Contest. Carpz. de Process. t. 10. a. 2. n. 1.* Et †
 hæc Divisio in Ducatu Würtembergico expressè approbata legi-
 tur *p. 1. Tit. 25. p. 114.* ubi hæc leguntur verba: Und weil die
 Kriegs-Befestigung nichts anders ist, dann eine Antwort auff
 des Klägers Begehren/ so heiße und wird der Krieg Rechtsens ver-
 fangen/ und für befestiget gehalten/ wann der Antworter auff die
 eingebrachte Klag mit ja oder nein/ mit gestehen/ oder widersprechen
 9 Antwort gibt. Litis † Contestatio Affirmativa conditionalis est,
 quâ

quâ Reus intentionem quidem Actoris fatetur, sed se condemna-
 ri iniquum esse dicit, idque ob exceptionem, quâ munitus est,
 peremptoriam. Quamvis † hæc quoque Litis Contestatio rectius 10
 Negativa dici possit, cum vi suâ implicitam contineat contradi-
 ctionem, adeoque, habito respectu ad effectum, idem quod Ne-
 gativa simplex, operetur. Bocer. d. Diss. 20. §. 12. Vinn. d. l.

XI.

QUINTO in Puram, & Eventualem. Pura † est, quæ 12
 fit sine conditione, quando scilicet Exceptiones Dilatoriæ nul-
 læ, nullæ etiam Peremptoriæ, in vim dilatoriarum opponuntur.
 Eventualis † est, quæ præmissis Exceptionibus Dilatoriis, vel 3
 Peremptoriis, in vim dilatoriarum oppositis, subiicitur in eum
 eventum, si exceptionibus illis vel satisfactum, vel etiam planè
 nulla vis fuerit, vel si illæ indaginem saltem ulteriorem requiran-
 tur. Quo † eventu purificato, ipsa quoque pro pura habetur. 4
 Vultej. d. l. num. 133. Carpz. p. 1. c. 3. D. 1. seqq. Brunnem. d. l.
 num. 12. In † Judicio Camerae Imperialis Exceptionibus non 5
 modò Dilatoriis, verùm etiam Peremptoriis, cujuscunque illæ sint
 generis, eventualem Litis Contestationem annectendam esse
 juxta Recess. Imp. Anno 1579. §. Demnach sollen ic. testatur Obr. d.
 tr. c. 9. in f. Quod † etiam approbatum legitur in noviss. Imp.
 Rec. d. Anno 1654. §. Es soll auch hinfüro ic. annotante Brun-
 nem. d. c. 11. n. 12.

XII.

SEXTO in Conjecturalem, & Juredicialem. Conjectu- 1
 ralis † est, quâ Reus negat factum, quod Actor affirmat. Di- 2
 citur † Conjecturalis à Conjecturâ Judicum, quæ, lite circa factum 3
 contestatâ, necessariò adhibenda est. Juredicialis † appellatur, 4
 quâ Reus, concesso facto, inficiatur Jus, quod Actor asserit.
 Vigel. tr. de L. C. c. 4. Obr. d. tr. c. 2. num. 5. seqq. Brunnem.
 de Process. d. c. 11, num. 7. seqq. Verùm † super Jure solo veram 5
 fieri posse Litis Contestationem hætenus non crediderim. Nam
 † quamvis Jus, quod in se, & in abstracto, sive in Thesi consi- 6
 deratum, semper certum est, incertum non nunquam, & con-
 troversum esse possit in Concreto, sive hypothesi, i. e. inter par-
 tes

res litigantes, inde tamen nihil aliud sequitur, quàm dari non-
 nunquam controversiam de Jure, quatenus illud à singulari &
 7 speciali facto dependet. Duo † enim potissimum circa factum
 considerata sunt, Veritas nimirum Ejus, & Justitia. Quam-
 8 diu † illa explorata non est, tam diu neque hæc potest esse per-
 9 spectata. Veritas † enim facti dubia, & controversa dubiam quo-
 que, & controversam facit facti Justitiam, quæ in suspenso est,
 & in suspenso relinquitur, quoad de veritate, aut falsitate facti per
 10 probationes constiterit. Incertum † igitur interdum est Jus ra-
 tione Applicationis, & accommodationis ad factum propositum,
 de cujus qualitatibus nondum satis constat; nunquam verò ita
 comparatum, ut super eo, absolutè spectato, Litem contestari li-
 11 ceat. Cæterum † & super facto, & super Jure, ad factum il-
 lud applicando, i. e. & super veritate, & super Justitiâ facti con-
 junctim Litem contestari posse, demonstrat vel sola illa commu-
 nis Litem Contestandi formula: **Nego narrata prout narra-**
 12 **tur, & dico secundum petita fieri non debere:** Cujus †
 verba priora factum: posteriora Jus respicere videntur. vid. Vultej.
d. l. num. 4. n. 50. seqq. n. 132.

XIII.

I **SEPTIMÒ** in Directam, & Indirectam. *Bluem. Process.*
Cameral. Tit. 71. §. 7. Mæstert. var. Tr. Tit. de Litis Cont. p. 202.
 2 *Brunnem de Process. Tit. 14. num. 6.* Sive, † quod ferè idem est,
 3 in Expressam, & Tacitam. Directa † & expressa est, quâ Reus
 ad intentionem Actoris juxta usitatam formulam, eam vel affirman-
 4 do, vel inficiando, respondet. Indirecta † & tacita est, quæ vel
 ex verbis formulæ isti æquipollentibus, vel ex factis, & acti-
 bus, qui non possunt fieri citra Jus, & nomen Litis Con-
 5 testationis, colligitur. Quod † quemadmodum fiat,
 sequenti capite demonstra-
 bitur.

CAPUT II.

Unde nascatur Litis Contestatio, & quænam ad nativitatem ejus requirantur.

XIV.

CAUSA Litis Contestationis vel est remota, vel proxima. 1
 Remota† est ipsum Jus, quod Litis Contestationem ad su. 2
 stinendum Processum Iudiciarium desiderat. Est † autem omni 3
 Jure Litis Contestatio necessaria, non solum Naturali; est enim
 species defensionis, quæ salvo Jure naturali omitti non potest
arg. l. 3 ff. d. iust. & iur. vid. Oldendorp. in Præf. Class. de L.
C. sed etiam Positivo, tam Cæsareo arg. l. un. C. de L. C. quàm
Pontificio c. un. X. de L. C. Myns. c. 4. obs. 62. Vultej. d. l. n.
87. 88. Wesenb. in C. h. t. n. 4.

XV.

CAUSA Proxima est Responsio Rei ad libellum Actoris, 1
 animo Litem Contestandi facta. I. † Itaque requiritur Respon- 2
 sio. Hinc† teste Carpz. *de Process Tit. 10. A. 2. n. 2.* Litis Con 3
 testatio nihil aliud est, quam Responsio Rei. Quò† facit 4
W. & p. 1. T. 23. §. und well die ic. Non † itaque Litem con- 5
 testari videtur, qui, licet comparuerit, ac in Iudicio præsens sit,
 respondere tamen non vult ad Actoris libellum, sed tacet. Nam
 † qui tacet, non utique fatetur per *l. 142. de R. I. vid. Carpzov.* 6
d. t. 10. a. 6. num. 1. 2. II. † Qualiscunque responsio non suf 7
ficit, sed, ut Responsio Rei ad libellum Actoris haberi pro Li-
tis Contestatione possit, requiritur imprimis ut animo Litem
contestandi facta sit. Vultejus de Iud. d. l. num. 96. Myns. c. 3.
O. 94. num. 8. Hic† verò animus Litem Contestandi declara 8
 tur vel explicitè formulâ, in Litis Contestatione faciendâ, con-
 suetâ, vel quandoque verbis formulæ isti æquipollentibus. Illud
 † fit, si Reus expressè dicat, se hoc facere animo Litem con- 9
 testandi:

- testandi: in Gemüth und Meinung den Krieg Rechtens zube-
- 10 festigen. Quod † an semper sit necessarium, nimirum ut hæc
clausula expressè adjiciatur, non satis inter omnes constat? Af-
- 11 firmativam † sententiam tenent, & defendunt. Nicol. Calvol. in *Pro-*
cess. §. Litis Contestatio 13. *Concl.* 1. num. 9. seqq. Matth. Coler.
p. 2. *Decis.* 298. & alii quàm plurimi, quos ad fidem sibi mayo-
rem conciliandam longâ serie recenset Berlich. p. 1. *Concl.* 26.
- 12 num. 22. Rectius † tamen meo Judicio sentire videntur, qui
negativè hanc quæstionem decidunt, uti faciunt Brunnem. de
Process. d. l. num. 16. Menoch. l. 2. *Præs.* 30. Vultej. de *Judic.* d. l.
num. 97. Wurmbf. l. 3. *Tit.* 13. obs. 5. Obr. d. tr. c. 7. num. 53.
- 13 Cùm † enim nec Jure Civili vid. l. 2. pr. C. de *Jurej. propt.* Cal. l.
14. §. 1. C. de *Ind. l. un.* C. de *L. C.* nec Jure Pontificio vid. cap.
un. de *L. C.* nec ullâ novâ lege, aut consuetudine generali ver-
ba hæc ad Litis Contestationem requirantur, perfici illa regu-
lariter etiam hodie potest, licet formula hæc non inferatur *arg.*
- 14 l. 27. C. de *Testam.* Quam † ob causam in receptis in Judicio
Camæræ Imperialis Litis Contestationum formulis, tam in causis
simplicis querelæ, quàm in causis Appellationum, hanc Phrasin
den Krieg Rechtens zube festigen necessariam non esse constat ex
- 15 Ord. Cam. *Tit.* 13. §. 3. *Tit.* 32. §. 4. Quando † tamen statu-
tum, vel stilus Judicii contrarius alicubi efflagitat, ut verba hæc
formalia: Animo Litem contestandi: disertè in responsio-
ne ad libellum exprimantur, tunc omitti illa sine vitio non posse in
aprico est. Obr. d. tr. cap. 7. n. 59.

XVI.

- 1 Hoc, nempe quòd verbis formulæ prædictæ æquipollentibus
declaretur animus Litem contestandi, fit, quando Reus, neglectâ
formulâ illâ, ad libellum Actoris ejusmodi aptis & idoneis re-
spondet verbis, ex quibus animus iste non possit non præsumi.
- 2 Hinc † de variis Litis Contestationum formulis inter Dd. dispu-
tatur, num in foro sint admittendæ: quas examinare hoc loco val-
de opportunum est. Requiritur † autem in primis, ut Litis
- 3 Contestatio verbis clavis, perspicuis, & rotundis concipiatur.
- 4 Brunnem. d. l. num. 13. Ambigua † enim, & obscura Litis Con-
testatio,

testatio, ex quâ nec Actor, quid sibi probandum, nec Judex, super quo sibi pronunciandum sit, rectè intelligat, nullius est momenti, adeo, ut non tantùm Actor penitus illam reprehendere, vel petere ejus, quod deest, supplementum possit, sed Judex etiam ex officio reiicere eam, certamque & indubiam Reo injungere teneatur. *Carpzov. de Process. t. 10. Art. 3. num. 29. & Ipr. F. p. 1. c. 10. D. 23. & lib. 3. Resp. 32. num. 12. 13.* Ubi † 5
monet Advocatos, ut, si fortè in uno vel altero puncto obscurior sit Litis Contestatio defectûs, & quæ obscuriora existiment, proponant, apertiolemque responsionem exigant; ne scilicet vel Clienti suo malè prospiciant, vel ipsi etiam pœnam negligentiae arbitrariam incurrant.

XVII.

Inter varias autem Litem Contestandi formulas primo loco 1
mihi occurrit illa, quando Reus dicit: Nego Actoris Narrationem esse veram: quæ an sufficiat ad Litis Contestationem, dubium habetur. Multi † eam reiiciunt ideo, quia Reus 2
non ad Narrationem tantùm, verùm etiam ad petitionem Actoris tenetur respondere. Sed † verius mihi videtur etiam hoc modo 3
factam Litis Contestationem sustineri posse: quoniam, qui negat narrationem, sive factum, negat etiam petitionem, quæ ex facto illo oritur, fieri debere. Negato enim antecedente, negatur etiam consequens, & viceversâ. *arg. l. 13. §. 2. l. 28. §. 6. ff. de Iurej. l. 21. C. de Furt.* Hinc † Dd. asserunt communiter eodem rem redire, sive Reus dicat tantùm: Nego narrata, prout 4
narrantur: sive: Nego petita prout petuntur. *Obr. d. c. 7. num. 20.*

XVIII.

Cæterùm non minor est controversia an per verbum Nescio vel Ignoro fieri Litis Contestatio possit. Doctores † hic 1
iterum divortium faciunt. Sententia † tamen affirmantium mihi 2
videtur verior, si Litem contestentur illi, qui Justam prætendunt ignorantiam, non tantùm in facto alieno, quales sunt Procuratores, hæredes, & similes; verùm etiam super facto proprio, v. c. Si quis 3

- Litem contestari debeat super facto, quod in ebrietate admisit.
- 4 Hæc † enim responsio æquipollet locutioni negativæ. Negare †
 - 5 enim magis videtur, qui per ignorantiam fateri quid, & affirmare nequit Carpzov. p. 1. *Decis.* 40. in f. & t. 10. a. 3. num. 41. seqq. Marant. in *Specul. Aur. P. 6. T. de L. C. num.* qui de communi hujus sententiæ observantiâ testatur. Add. Gilhaus. *A. J. C. c. 4. R. 2. num. 5. f. Bocer. cl. 6. D. 20. th. 23.*

XIX.

- 1 Hæc Respondendi formilâ: Non est verum, quod dicis; induci Litis Contestationem apud Dd. ferè omnes est in confesso, quia illa idem videtur sonare, ac si Reus diceret: Nego verum esse, quod in institutâ actione dicis. Obr. d. tr. c. 7. n. 30.
- 2 Sed † an verba: Tu mentiris in gulam (Du lügst in deinen Dalsß) eam operentur, quæstionis est. Ego † sequi castra affirmantium iterum non dubio, præeuntibus Marant d. l. num. 5.
- 3 Gilhaus. d. l. Nam † licet responsio verbis maximè injuriosis sit concepta, si tamen animo respondendi ad Principalem Actoris intentionem fuerit prolata, Lis contestatur. Umm. *Disp. ad Proc. 12. num. 14.* Quamvis † Reum, verbis his in Judicio utentem, puniri ab immodestiam suam & procacitatem posse non inficias eam: idque per l. 6 §. 1. C. de *Postul.* Obr. d. tr. c. 7. num. 33. 34.
- 4 Aliud † planè dicendum videtur, si Reus dicat: Neque fateor, neque inficior, quod adversus me Actor in libello
- 5 narravit, atque petiit: Nam † hæc Responsio à taciturnitate parum differt, quia obscure respondere, & nihil respondere paria sunt. arg. l. 7. §. 11. ff. de *Interrog. in Jur. fac.* Obr. d. tr. cap. 7. num. 50.

XX.

- 1 Verùm quid dicendum de responsione Rei per verba; *Er stelle es dahin*: num videlicet hæc Litis Contestationem veram, &
- 2 legitimam importet? Quod † primo intuitu affirmandum videtur, eò, quòd verbis etiam dubitativis Litis Contestatio inducatur, veluti si dicat Reus: Non credo Actoris narrata esse vera: per ea quæ tradit Marant in *Specul. Aur. P. 6. Rubr. d. L.*

C. Unde

C. Unde † multis in locis consuetudine receptum videmus, ut
 Litis Contestatio fiat per verba: Credo aut non credo ve-
 ra esse. Glaube wahr/ oder nicht wahr seyn. Carpzov. *lp. F. p.*
1. C. 11. d. 4. Sed † negativa verior est: Quia hæc verba: Ich
 stelle es dahin: nec in affirmativum, nec in negativum trahi pos-
 sunt sensum, sed obscura & satis dubia videntur. Proferens enim
 ea iudicium suum suspendere, & vel planè non, vel satis obscure
 respondere censetur. Si † enim Reus affirmare aliquid, vel ne-
 gare voluisset, sententiam suam perspicuè expressisset, vel ad in-
 stantiam Actoris etiamdum exprimeret. Proinde † hunc Li-
 tem Contestandi modum jure meritoque rejiciunt Scabini Lipsi-
 enses apud Carpz. *p. 1. D. 40.* ubi in fine tale adducit præjudici-
 um: Daß Beklagter auff alle und jede Klag-Puncten / Insonder-
 heit aber auff den §. Beklagter stelle es dahin/ anderer gestalt dann
 geschehen/ auch deutlicher und in specie mit Ja oder Nein ohne et-
 nigen ferneren Anhang zu antworten / und Litem zu contestiren
 schuldig Add. Eund. *de Process. Tit. 130. a. 3. n. 48. seqq.*

XXI.

An verò Animus Litem constandi colligatur ex his verbis:
 Credo me non teneri, vel, Credo Actionem institu-
 tam non esse veram, quæstio est ab hoc loco non aliena: ad
 quam Dd. variè respondent. Ego † cum Obr. *d. tr. c. 7. n. 2.*
seqq. discrimen faciendum puto inter causas Criminales, & Civi-
 les. In Causâ † Criminali Responsio istiusmodi Credulitatis
 nequaquam sufficit, sed necessario requiritur, ut Reus de veritate
 respondeat, cum hîc regulariter de proprio, & ferè nunquam de
 alieno facto agatur. Ad † Causam Civilem quod attinet, distin-
 guendum omnino est, utrum Reus super facto proprio, an alie-
 no conveniatur. Priori † casu Verba: Non credo: locum
 non inveniunt, quia tantum opinionem declarant. *arg. l. 2. C. de*
Jurej. propt. Cal. cum tamen facti proprii regulariter non possit
 non esse nota veritas. Posteriori † verò casu, cum facti alieni
 probabilis sit ignorantia, ad Litis Contestationem omnino suffici-
 unt. Obr. *d. l. Conf. Brunnem. d. Process. cap. 14. n. 15.*

XXII.

- 1 Constat itaq; ex jam dictis Litis Contestationem censeri factam non solum, si expressè dixerit Reus, se animo Litem Contestandi hoc facere; verum etiam si verbis formulæ isti æquipollentibus
- 2 usus fuerit. Ad † quæ num referri possit generalis Responsio, sub hâc formulâ facta: **Nego narrata prout narrata sunt: vel: Nego petita, prout petuntur, fieri debere, ultimo**
- 3 lolo hîc discutiendum venit, In † terris quidem Saxonis generalis Litem contestandi formulam non admitti, sed Judicem ex officio, etiam nemine petente, ad rejiciendum eam teneri, illius Juris Interpretes communiter testantur. *Carpzov. lib. 3. Resp. 32. Jurispr. F. p. 1. C. 10. Gilhaus. A. J. C. c. 4. Ram. 2. num. 9. Berlich. p. 1. Concl. 26. num. 3.*
- 4 Sed † hanc Litem contestandi formulam generalem nec Juri Communi contrariam, nec Jure Camerali prohibitam esse planè persuasum habeo. Illud † inde facilè colligitur, quia ad Litis Contestationem qualiscunque sufficit Contradictio. *l. un. C. de L. C. l. 14. §. 1. C. de Jud. l. 2. pr. C. de Jurej. prept. Cal.* At non minus is, qui in genere Actoris intentionem negat, quàm qui ad singula libelli capita negativè respondet, contradicere Actoris intentioni videtur.
- 6 In † Judicio Camerae generalem Litis Contestationem his verbis factam: **In Sachen / ic. bin ich der Klage nicht geständig / bitte mich von derselben mit Abtrags-Kosten / und Schadens zu entledigen ic.** sufficere probat *Ord. Cam. Tit. 71. num. 9. Obr. d. 17. cap. 7. num. 37.* ubi hunc Litem Contestandi modum in omnibus ferè Judiciis hodie receptum esse testatur. *Conf. Marant. in Sp. Aur. p. 6. Tit. de L. C. num. 5. Gilhaus. A. J. C. c. 4. Rom. 2. num. 9. Carpz. J. F. p. 1. c. 10. D. 4. num. 1. 2. 3. Sed vid. R. I. d. A. 1654. §. Es soll auch ic.*
- 7 Quod † si tamen ab Actore libellus proponatur articulatus, tum Reus satisfacere intentioni Actoris generali responsione non potest, sed singulis singulariter respondeat necesse est. *Carpz. de Process. t. 10. Art. 5. num. 19.*

XXIII.

- 1 Cæterum videtur parum interesse, utrum Litis Contestatio supradictis modis vivâ voce fiat, an verò literis Reus utatur, Vul-
- tej.

tey. *de Ind. lib. 3. c. 1. num. 120.* Gilh. *A. J. C. cap. 4. R. 2. n.*
 1. Gail. *1. obs. 75. num. 1.* Observanda † tamen cujusque fori est 2
 consuetudo. Ubi † literis Lis contestatur, ibi ad libellum A- 3
 ctoris respondere Reus tempore etiam diverso, & Actore ab-
 sente potest, quia utraque litigantium pars fingitur præsens, quan-
 do adsunt scripta eorum, quæ semper loqui censentur. Vultej.
de Ind. d. l. num. 130. Obr. *d. tr. c. 6. num. 5. 6.* Gilhaus. *d. l.*
num. 6. Et † hæc sententia in foro est recepta, ut adeo frustra 4
 recedant, & dissentiant Marant. *in Specul. Aur. p. 6. tit. de L. C. n.*
 6. Berl. *p. 1. Concl. 26. num. 24.* Alia † olim ratio fuit tempore 5
 Romanorum, quo Litis Contestatio non nisi vivâ voce, verbis
 conceptis, & solennibus, admittebatur. Vultej. *d. l. num. 129.*
 In † Camerâ Imperii distinguunt, utrum ab Advocato Lis con- 6
 testetur, an verò ab ipso Procuratore: Ille in scriptis: hic verò,
 nomine Rei comparens, oretenus Litem contestari debet, uti ex
 Ord. Cam. *p. 3. t. 15. §. 4. Tit. 38. §. 11. R. I. de Anno 1570. §.*
Demnach sagen seq. seqq. id probat Bluem. *Process. Cam. Tit. 71.*
num. 20. Quod † si etiam hodie, uti olim, Lis vivâ voce sem- 7
 per contestaretur Lites procul dubio citius finirentur, annotante
 Brunneman. *in Process. c. 14. num. 21. ubi in ordinat. Brandenb.*
Culmb. & Monaster. hoc ita expressum esse testatur.

XXIV.

Illud præterea animadversionem meretur, num, Oppositâ 1
 exceptione, animus & voluntas Litem Contestandi, saltem per
 indirectum, & necessariam consequentiam, rectè colligatur. Hic
 † igitur distinguendum est inter Exceptiones Dilatorias, & Per- 2
 emptorias. Ad † illas quod attinet, nequaquam mihi videntur 3
 efficere posse Litis Contestationem, nec indirectam sive tacitam,
 quia ad Judicium declinandum, non verò, ut in eo litigetur, pro-
 ponuntur; neque iis negatur aut affirmatur ipsa actio instituta, sed
 quædam tantum obiciuntur circumstantiæ, ob quas necesse est, ut
 Judicium aliquandiu differatur, & Reus ab Instantiâ dimittatur. *l.*
13. C. de Procur. l. ult. C. de Except. Exceptiones † enim Dilatoriæ 4
 ejus sunt naturæ, ut non nisi ad tempus noceant §. 10. 1. de Except.
 Jam † verò Litis Contestatio nunquam existit, nisi ipsi principali 5
 Actoris

Actoris Intentioni vel affirmando vel negando occursum fuerit. *l. 11. §. 1. C. de Iud.* ita, ut cognito deinceps, in quo status controversæ positus sit, Reus vel absolvatur, vel condemnetur. Cui ꝑ accedit, quod Exceptiones dilatoriæ regulariter ante Litis Contestationem sint opponendæ *l. 16. C. de Iud. l. 19. C. de Probat. C. p. l. ult. C. de Except.* adeo, ut post L. C. amplius non admittantur *l. p. C. de Except. c. Pastoralis 4. d. t.* Advocatus etiam, qui urgere eas post L. C. præfractè voluerit, librâ auri mulctetur. *l. p. C. de Except. Obr. d. tr. c. 8. num. 21.* Quamvis ꝑ verò ab hac sententiâ recedat quadammodo Umm. *Disp. ad Process. 12. Th. 14. num. 15.* distinctionem faciens inter Exceptiones Declinatorias, & Dilatorias, quasi videlicet non illæ, sed hæ Litis Contestationem inducant: Attamen ego sententiæ, quam tradidi, negativæ firmiter insisto.

XXV.

- 1 Accedo ad Exceptiones Peremptorias, quibus oppositis an-
- ne Lis per indirectum contestata videatur, gravior & frequentior
- 2 inter Dd. est contentio. In genere ꝑ equidem affirmare hoc vi-
- detur Dav. Mæv. in *Decis. Summ. Tribunal.* p. 1. Dec. 165. in fin.
- 3 Alii ꝑ id ipsum de Jure communi simpliciter negant, quos inter
- 4 est Joh. Monach. de *Process. Indic.* p. 7. c. 4. num. 8. Mihi ꝑ pla-
- cet sententia distinguendum inter Exceptiones Peremptorias, quæ
- Litis finitæ dicuntur, & quodammodo Litis ingressum impe-
- 5 diunt, & cæteras. Illæ, ꝑ à Reo Actori oppositæ, adeo Litis
- Contestationem non faciunt, ut potius per illarum oppositionem
- 6 Litis Contestatio impediatur. Ideo ꝑ enim Litis finitæ dicuntur,
- quòd, sub earum clypeo tutus, Reus suspicere Litis molestias, ac
- consequenter Litem contestari non cogatur; sed quod Judex an-
- te Litis Contestationem de his cognoscere, ac pronunciare possit.
- 7 Ubi ꝑ itaque nulla Litis Contestatio est necessaria, ibi de tacitâ
- frustra disputatur. Conf. Monach. d. l. Obr. d. tr. c. 9. num. 6.
- 8 Quod ꝑ tamen non aliter verum arbitror, quàm si hujusmodi Ex-
- ceptiones incontinenti probari possint Carpzov. de *Process.* 2. art.
- 9 7. num. 29. Altiorum ꝑ enim quando requirunt indaginem, tum
- Litis Contestatio illis subjungenda est. Conf. Arg. vol. 2. Consil. 14.

Unde

Unde † dubium oritur, an non per illarum oppositionem Lis 10
 utcunque censeatur contestata? Quod † de Jure Würtember- 11
 gico, quo Exceptiones ejusmodi omnes post Litis Contestationem
 opponendæ sunt *Landr. p. 1. tit. 23. §. und ob wol ic.* affirmari tuto
 nequit. Sed † nec aliis in locis, Jure præsertim commu- 12
 ni inspecto, id procedit ob generalitatem *cap. Ult. de L. C. in 6.*
 Posterioris † generis Exceptiones quod attinet, distinguit Umm. 13
in Process. Disp. 12. Th 4. num. 15. num Reus simpliciter opponat
 exceptionem, & per ejus oppositionem induci Litis Contestatio-
 nem affirmat; an verò neget Actoris intentionem, & si probare-
 tur maximè, ob hanc vel illam exceptionem eam effectum sortiri
 non debere subjungat: quo casu inquit dici Litem contestatam, ve-
 rum non propter oppositam exceptionem, sed quia Reus negando
 Intentionem Actoris eo ipso Litem contestatus videtur. Ex † so 14
 lâ namque Rei negatione, vel contradictione ea inducitur *l. un. C.*
de Lit. Contest. l. 14. §. 1. C. de Jud. l. 2. C. de Jurej. propt. Cal.
 Verum enim verò † cum in *d. c. ult. de L. C. in 6.* generaliter 15
 dicatur, quòd Peremptoria Exceptio Litis Contestationem non fa-
 ciat, regulæ illi, quòd nimirum per nudam, & simpliciter factam op-
 positionem Exceptionis Peremptoriæ Lis pro contestatâ haberi
 non debeat, tam diu inhærendum censeo, donec contrarium fuerit
 probatum. *Wæf. C. h. t. n. 46.* Quidquid † ejus rei sit in Camerâ 16
 Imperii, nec non aliis quibusdam provinciis, ubi Exceptiones o-
 mnes sive Dilatoriæ sint, sive Peremptoriæ, vel ante L. C. vel unâ
 cum L. C. sunt proponendæ, uti constat ex *Ord. Cam. p. 3. t. 13.*
junct. R. I. noviss. de Anno 1654. §. Es solle auch ic. hæc quæstio
 exiguam habere utilitatem videtur; rectè id annotantibus Mo-
 nach. *de Process. d. l. f. Obr. d. l.*

XXVI.

Vel igitur formulâ, antè adductâ, speciali, vel verbis, formu- 1
 læ isti æquipollentibus, ex quibus nimirum Reus Actoris in-
 tentionem vel affirmare, vel negare præsumitur, Lis contestatur.
 Sed † quia plerumque usu venit, ut etiam ante L. C. actioni con- 2
 tradicatur, idcirco, ne contradictio ista pro Litis Contestatione ha-
 beatur, cautela Protestationis adinventâ est, quâ factæ Litis Con-

D

testa-

- testationis præsumptionem Reus contradicens à se removet, dicendo, se non animo Litem contestandi ad actoris libellum, sed Judicis tantum informandi causâ respondere; quod his plerumque fieri solet verbis: Und sagt beklagter excipiendo, jedoch nicht in Gemüth und Meinung den Krieg Rechts zuverfangen / desuper solennissimè protestirend; sondern allein zu gründlichem Verichte des streitigen Handels / und des Hr. Richters information.
- 3 Quæ † protestatio ideo est necessaria, quia Judicis tantum informandi gratiâ hic respondendi modus introductus non est. Hinc, †
- 4 cum animus istiusmodi singularis, & irregulare quid intendens ex facto, cui leges finem non nisi unum, & specialem tribuunt, colligi planè non possit, requiritur, ut dixi, ut, qui Judicis tantum informandi causâ negare intentionem Actoris desiderat, de Lite non Contestandâ illico expressam adjiciat protestationem, quâ factâ, Litis Contestatio impeditur. Vultej. de Jud. d. l. num. 98. Obr. d. tr. cap. 7. num. 62. & cap. 8. num. 24. Mynl. Cent. 3. Obs. 74. Mæstert. Var. tr. Rubr. de L. C. p. 203. Nec † sufficit ab initio interposita ejusmodi Protestatio; sed ea etiam (notent hoc Procuratores, & Advocati) in omni postea Judicii actu repetatur, necesse est, nisi Reus Litem contestatus videri velit.
- 6 Obr. d. tr. cap. 7. num. 62. Planè † si Reus ante vel post protestationem tale quid fecerit, ex quo de animo Litem Contestandi non possit non Judici evidenter constare, tum, non attentâ protestatione, licet sæpius repetitâ, Litis Contestatio facta censetur, Mæstert. d. l. in f. Bocer. cl. 6. disp. 20. th. 28.
- 7 Deinceps † nihil operatur Protestatio de Lite non Contestandâ, si per mandatum Judicis Reus ad Litis Contestationem simpliciter, & nullâ obstante exceptione obligetur. Brunn. d. c. 14. num. 9. Mascard. de Probat. Concl. 434. num. 2. Vultej. d. l. num. 99. Obr. d. tr. cap. 8. num. 27.

XXVII.

- 1 Quæ dicta sunt hætenus, locum haud dubiè inveniunt,
- 2 quando Lis in Judicio Contestanda est ordinario. Cæterum † si causa sit extraordinaria, & luminaria, tunc, ut solenni libelli oblatione opus non est, sed qualiscunque sufficit petitio, & facti narratio; ita nec solennis requiritur Litis Contestatio, sed pro Litis Con-

Contestatione hîc habetur adversæ partis qualiscunque Contra-
dictio, & Actus, qui alias L. C. subsequi solet Carpzov. l. 3. T. 4.
R. 31. Quod † tamen ita accipiendum, si in causâ summariâ A-
ctor etiam extraordinariam, & summariam procedendi viam ele-
gerit. Nam † si ventilare causam summariam in Processu Ordini-
nario velit, exhibendo nimirum libellum solennem: tunc Litis
quoque Contestatio solennis videtur necessaria, idque ideo, quia
inter libellum, & Litis Contestationem mutuus semper esse res-
pectus debet. Carpzov. d. Resp. 31. num. 22. 23, 24. Unde † quem-
admodum in causis executivis, (quæ etiam dicuntur summariæ, in
quibus nempe agitur ad executionem ex Instrumento guarenti-
giato, *auff flare Orleff und Stael*.) Litis Contestatio solennis Reo
injungenda non est, sed sufficit Reum recognoscere instrumen-
tum productum, ita, ut ad instar Litis Contestationis affirmativæ e-
jusmodi recognitio sese habeat: aut juratò diffiteri illud, ut in
vim negativæ Litis Contestationis diffessio jurata valeat, Carpzov.
d. t. 4. R. 31. num. 12. seqq. Ita si Actor unâ cum Instrumento gua-
rentigiato libellum super certis quibusdam circumstantiis exhibe-
at, necessaria quoque est Litis Contestatio, ne, omisâ eâ, Juri ipsi-
us Actoris præjudicetur. Carpz. d. l. inf.

XXVIII.

Exhibui hucusque modos, quibus Lis verè contestatur. Ad-
dendum † nunc est, quomodo Lis, uti loquuntur Dd., quasi con-
testetur. Quod † ipsum cum pariter non fiat uno, eodemque
modo, nam vel Supplicatio, Principi facta, Litis Contestatio-
nem, quoad nonnullos Juris effectus, imitatur, vel propter con-
tumaciam Rei lis pro contestatâ habetur, proinde etiam hîc di-
cenda ordine proferam. Ad supplicationem, † Principi factam,
quod attinet, certum est, eum, qui intendere contra Titium v. c.
actionem Injuriarum, vel aliam actionem Prætoriam volebat, adire
Principem, & supplici libello, non conventionis, sed pro obti-
nendo processu, ut nimirum det Judicem delegatum, porrecto,
rescriptum impetrare posse. Quo impetrato, si interim labatur
annus, vel adversarius moriatur, sequuntur nonnulli Litis Conte-
statæ effectus, de quibus suo loco agendum. tt. C. *Quand. libell.*

- 5 *Princip. dat. Lit. Cont. fac. & ibi Dd. communiter.* Cæterum, †
 ut hæc supplicatio vim Litis Contestatæ habeat, requiritur primò,
 6 ut libellus Principi sit oblatus, d. t. Principis † vocabulum in Ju-
 re nostro summum denotat Imperatorem l. 31. ff. l. 4. C. de LL.
 Et quamvis in plurimis Juris nostri articulis Vid. l. 34. pr. C. de
Donat. Bocer. de Donat. cap. 3. num. 77. Carpz Ip. F. p. 2. c. 12.
Def. 16. l. 7. C. de Bon. quæ lib. inferiores Principes, superiorem
 recognoscentes, Principum appellatione veniant, communiter ta-
 men Dd. cum Bartol. Cyno, & aliis Legem l. d. t. ad Cæsarem re-
 stringunt Carpzov. lib. 2. R. 50. num. 6. Berl. p. 2. Dec. 232. n. 14.
 7 Cothmann. Vol. 3. R. 3. n. 27. Ast † ego à Dd. hisce hæc in parte fa-
 cere divortium non dubito per ea, quæ tradunt Oldendorp. Cl. 2.
 a. 9. Rubr. ne quid in loc. sacr. fiat. n. 4. Hulderic. Eyben in Dissert.
 de Orig. brocardici: Etn jeder ist Kaysen in seinem Land cap. 8. p. 130.
 & seqq. Vultej. de Indic. lib. 1. c. 8. n. 27. & seq. Carpz. ad L. Reg.
 c. 1. n. 15. Harpr. ad §. 1. l. de Adopt. & §. 2. l. de Donat. Dn. Tab.
 8 & Jcti Argent. de Testam. Princip. obl. c. 8. Confirmat † me in hæc
 sententiâ contrariâ Auctoritas Inclyti Jctorum Tubingensium
 Collegii, quod, ut accepi à Dn. Præside, non adeo pridem in pro-
 9 nunciando eam veriore esse asseruit. Secus † certè est, si Ma-
 gistratui tantum libellus offeratur. l. 1. Cod. de off. Præf. Prat. O-
 10 rient. & ibi Dd. Deinde, † ut impetratum sit rescriptum, ne-
 cesse est: licet enim hoc requisitum neget Carpzov. lib. 2. R. 50.
 num. 3. recedere tamen ab ejus sententiâ nullus dubito, idque
 propter l. 2. C. Quand. libell. Prin. dat. ibi: quæ per oblationem pre-
 cum, & ad eas rescriptionem perpetuantur. Conf. Brunnem. d. l.
 11 Perez. in C. h. t. num. 1. Illud † verò non minus certum est, li-
 bellum, hoc modo oblatum, subsecuto etiam rescripto, Litis
 Contestationem veram non esse, utut nonnulli ex Dd. ita loqui vi-
 deantur, Ernest Cothmann. ad Tit. C. de Precib. Imp. Off. num. 25.
 sed quasi, & analogicè dici Litis Contestationem Umm. Disp. ad
 Process. 12. Th. 6. & quoad effectus tantum nonnullos pro Litis
 12 Contestatione haberi. Sed † ejusmodi libellum non habere vim
 Litis Contestatæ etiam quoad processum, verum quoad effectum
 duntaxat interrumpendæ præscriptionis, & perpetuandæ actionis,
 uti scribit Berl p. 2. Dec. 232. num. 14. illud sic accipiendum est,
 quod

quòd videlicet ad sententiæ validitatem necessaria adhuc sit expressa Litis Contestatio, Brunnem. *ad l. 2. C. Quand. libell. Cont.* Carpzov. *lib. 2. Resp. 50. num. 5.* De † fictâ Litis Contestatione, quæ fit ob contumaciam Rei, infra dicturus sum.

XXIX.

Quando autem, & quo tempore Reo Lis sit contestanda, certâ regulâ definiri non potest. Olim † quidem Reus in causis Civilibus post oblatum libellum 20. dierum gaudebat induciis, quibus deliberare eum oportebat, cederene, an contendere, recusare Judicem, an acceptare, vel petere ei collegam vellet. *Auth. Offeratur C. de L. C.* Et, † si hæc forma non fuerat observata, non valebat Litis Contestatio *Nov. 53. c. 2. Brunnem. ad d. Auth. offeratur.* Hoc † verò deliberandi spatium elapso, aut contestari Litem, aut omittere eam, actorique, quod petebat, præstare cogebatur *d. Nov. 53.* nisi tale quid interim objecisset, aut exigisset ab Actore, ut vel planè non, vel non nisi aliquo præstito ad L. C. obligaretur. *Umm. Disp. ad Process. 12. Th. 2. num. 8.* In † causis Criminalibus quid obtinuerit vid. *l. 2. C. de Exhib. R.* Hodie † illud tempus non observatur, *Umm. d. l.* nec Litis Contestationi certum tempus præfixum reperitur; sed ab arbitrio Judicis dependet, an, & quantum deliberandi spatium Reo indulgere velit. Inprimis † verò hîc cavendum, ne vel in multos annos differatur Litis Contestatio, veluti testatur Vultejus aliquando à die mortis ejus, de cujus hæreditate agebatur, usque ad Litis Contestationem elapsos fermè annos esse 38, referente Carpzov. *in Process. Tit. 10. a. 1. num. 2. vel in præfigendo termino nimis properetur, Carpzov. d. l. num. 4.* In Camerâ Imperii quid hæc in re moris sit, vid. *Bluem. Process. Cameral. t. 71. num. 16. Obr. d. tr. c. 4. n. 12. seqq. Schwanmann. Process. Cameral. lib. 1. cap. 73.*

CAPUT III.

De illis, quibus facienda est Litis Contestatio.

XXX.

R Emoto Jure veteri, (de quo vid. Vultej. *d. l. n. 89. seqq. Obr. d. tr. c. 5.*) Lis hodie contestanda EST SOLI REO, per quem, à re ita dictum, & in Jure sæpius fugientis nomine ve-

nientem l. 13. §. 2. 3. C. de Ind. l. f. §. 3. C. de Bon. que lib. intelligitur is, contra quem Actio instituitur, & à quo aliquid in Judicio petitur §. 1. l. de Exc. l. 3. de Iurej. l. 5. 6. C. de Edend.

XXXI.

Non tamen excludo Procuratores, Syndicos, Advocatos,
 1 Tutores, Curatores, & alios, patrocinium Rei suscipientes, ejus-
 que nomine legitimè respondentes. Sunt † enim, qui Litem
 2 contestari ipsi vel non volunt, vel non possunt, naturâ scil. impe-
 diti, vel lege prohibiti. Naturâ † impediuntur Litem contestari
 omnes, qui vel intellectu, vel operatione intellectus destituun-
 tur, ut sunt Infantes, furiosi, mente capti, muti & surdi naturâ
 3 simul. Quorum † nomine Tutores, & Curatores, uti alios con-
 veniunt, ita ab aliis conventi accipere Judicium debent arg. l. 10.
 pr. de in Ius voc. l. 1. §. 1. ff. de Adm. & P. Tut. l. 2. §. 2. C. de
 Iurej. pp. Calum. Obrecht d. tr. c. 3. n. 3. seqq.

XXXII.

1 Lege prohibentur I. Servi, quia ad litigandum idoneæ personæ
 dici non possunt, qui personam non habere intelliguntur l. 6. 7. C. de
 2 Ind. & ibi Dd. comm. Excipiuntur † tamen certi casus, quibus etiam
 illi Litem contestari queunt, uti colligere est ex l. vix certis ex causis
 53. de Ind. l. 17. de Alim. & Cibar. leg. l. 1. C. si per vim vel al. mod. Abs.
 Poss. turb. & ex l. 12. §. f. de Accus. ubi dicitur permissum esse contra
 3 servum agere ex delicto criminaliter ad pœnam, quæ in eum cade-
 re potest. Hodie † cùm servos, sensu Romano acceptos, non
 habeamus, nisi quis forsan iis comparare velit Turcas, bello ca-
 ptos, vid. Myns §. Servi l. de Iur. Pers. nec ad scopum meum
 4 pertinet de his plura dicere. Alia † sanè ratio est hominum
 5 priorum, der Leibeigenen / qui hodie passim habentur. Illi †
 enim, cùm in veterum quidem servorum locum, sed non conditio-
 nem successerint, res suas habeant proprias, de quibus contendere,
 & Litem contestari possint. Obr. d. tr. c. 3. num. 16. seqq. Vultej.
 6 de Ind. l. 1. c. 5. num. 9. Sunt † certè homines proprii, quos Prin-
 cipes, & Status Imperii habent, ita liberi, ut quoslibet actus civi-
 les celebrare possint, præterquam eos, à quibus Specialiter Sta-
 tuto

tuto, vel loci consuetudine probantur exclusi. Proinde, † qui
 dicit hominem proprium ab hoc, vel illo actu removendum esse,
 hoc ipsum probare debet, Stamm. *d. serv. personal. lib. 3. cap. 17.*
 Habent † itaque legitimam personam standi in Judicio. Stamm. *d. l.*

XXXIII.

II. Pupilli & minores *l. 6. C. Quomod. & Quand. Jud. l. 1.*
45. de Re Jud. l. 4. C. de Auct. Præst. Neque † enim hi per
 se legitimam personam standi in Judicio habent *l. 3. C. si adv. rem*
Jud. l. 1. 2. C. qui Legitim. Person. stand. in Jud. Secus † est, si ac-
 cedat Tutorum auctoritas (quæ etiam sufficit, licet pupillus se-
 ptemnium tantum expleverit *l. 1. §. 2. de Adm. & P. Tut.*) & Cu-
 ratorum consensus *d. l. 1. §. 3. de Adm. & P. T.* Aliud † tamen
 Jure Canonico, & moribus hodiernis observatur in causis spiritua-
 libus, & Criminalibus, in quibus minores Curatorum consen-
 su nequaquam indigent *c. f. de Jud. in 6to. Vultej. lib. 1. de Jud.*
c. 6. num. 22. Brunnem. ad l. 4. C. d. Auct. præstand. Carpz. Pr.
Crim. part. 3. q. 118. num. 33. Sebast. Guazzin. de defens. Reor. In-
quis. defens. 32. c. 32. n. 1.

XXXIV.

III. Prodigii in causis, quæ ad administrationem bonorum
 pertinent. Furiosis † enim hæc in parte comparantur *l. 7. §. adeo,*
vers. idemque in Prodigio ff. quib. ex caus. in Poss. l. 1. C. de Curat.
Furios. Unde † & his Curator datur, qui bona eorum admini-
 strent, *d. l. 1.* quique consequenter, cum necesse est, in judicio pro
 iis compareat, atque etiam Litem, si actio contra illos fuerit in-
 stituta, contestetur. Bocer. *cl. 6. D. 4. & 43.*

XXXV.

IV. Fœminæ nostris moribus, adeo ut Judex etiam ex of-
 ficio dare iis Curatorem possit Carpzov. *tr. de Iur. Fœm. singul.*
Decad. 9. Pos. 2. & 5. num. 27. seqq. nisi causæ sint spirituales, vel
 criminales, in quibus, perinde ac minores, ipsæ Litem conte-
 stari tenentur Carpz. *d. l. n. 23. seqq.*

XXXVI.

Ceteri, qui nec impediuntur, nec prohibentur, omnes Li-
 tem

tem contestari possunt, vel suo nomine, vel alieno, ut Tutores
 arg. §. 17. *I. de Excus. Tut. tit. I. de Auct. Tut. l. 11. & tit. C. de*
Adm. Tut. l. 11. C. de Procur. Curatores tit. I. de Curat. l. 11. C.
de Procur. & tit. C. de Curat. furios. vel al. Rerumpublicarum
administratorers tit. ff. de Administr. rer. ad civit. Procuratores l. 1.
& tit. ff. de Procur. l. 11. & 22. C. de Procur. vid. pr. & §. 1. I. de
His per quos ag. poss. licet in mandato procuratorio nulla Li-
 tis Contestationis mentio facta fuerit arg. l. 2. *de Jurisd.*
Myns. Cent. 4. obs. 99. Berl. p. 1. Concl. 26. num. 20. Umm.
d. Disp. 12. num. 5. Negotiorum Gestores l. 31. §. 2. *de N. G.*
 Est † enim Litis Contestatio species defensionis: Defendere au-
 tem reum cuilibet permissum est, tametsi mandatum habeat nul-
 lum l. un. *C. de satisdat. l. 46. §. 2. l. 76 ff. d. procurat. modo*
 3 *satisdationem idoneam præstet. dd. ll.* Hoc † in genere tenen-
 dum est nullitatem contrahi processus, si illi, Litem contestentur,
 qui de Jure agere non possunt. Umm. *d. D. 12. n. 6.*

XXXVII.

1 De Filiofamilias forsan quis dubitaverit, an is Litem conte-
 2 stari queat, præsertim cum diversi generis habere possit peculia,
 quæ liti causam præbeant. Ego existimo etiam hunc in omni-
 bus causis, æquè ac si Paterf esset, ad L. C. admitti, si actione Perso-
 nali, vel ex delicto, vel ex contractu descendente, conveniatur, sive
 peculium sit Paganum, profectitium scil., vel adventitium, idque vel
 3 regulare, vel irregulare, sive militare, Castrense scil. vel. quasi Ca-
 strense l. 39. *de O. & A. l. 57. de Jud.* Quod † si verò Actio sit Rea-
 lis, quæ cōtra eum in Judicium deducitur, dispiciendum est, (1.) cau-
 sa sit peculii Profectitii, vel adventitii regularis, an (2.) Castrensis
 4 vel quasi Castrensis, aut (3.) adventitii irregularis. Primo † casu
 solus Pater actionem suscipit arg. §. 1. *I. Per. q. Pers. nob. acq.*
 adhibito tamen filii, si sit secundæ ætatis, & præsens, consensu.
 l. 8. §. 3. *C. de Bon. quæ lib.* nisi causa absente patre quæsitæ sit, vel
 Pater ob furorem, dementiamve absentis loco habeatur: tum e-
 nim filios, etiam hoc casu Litem contestari licet l. 18. §. 1. *de Jud.*
 5 l. 17. §. *filiusf. de Injur.* Obr. *d. tr. cap. 3. n. ult. & p.* Secundo †
 casu, quia pro Patref. habetur l. 4. *d. Jud. & tit. ff. & C. de Ca-*
 stens.

strenf. Pecul. ipse omnino, æquè ac si actio, contra eum instituta, esset Personalis, Litem contestari potest *arg. l. 4. §. 1. de Castrenf. Pecul.* Idem † de tertio casu peculii nimirum adventitii irregularis dicendum. Liberam † enim de his bonis inter vivos disponendi facultatem habet filiusfam. *N. 117. c. 1.* Nec † ratione peculii hujus consensus Patris Jure Civili requiritur: Tametsi enim hìc Dd. quàm plurimi consensum patris requirant, quos laudatos vid. apud Castill. *tr. d. Vusufruct. cap. 3. num. 14.* Attamen contraria sententia verior, propter generalitatem *d. cap. 1. N. 117. Castill. d. tr. num. 15. Brunneman d. l. 8. in. pr. c. d. bon. quæ lib. nisi filius contradicente patre illud adquisierit l. 8. in f. pr. C. de Bon. q. lib. & ibi Brunnem. Bocer. Cl. 6. D. 5. 0. 22.* Jure † tamen Canonico, quod in foro etiam nostro obtinet, consensus Patris regulariter est necessarius *c. f. de Jud. in 6.*

XXXVIII.

Illud etiam observari meretur, si plures sint Litis Consortes, unum ex his sicut agere in judicio: Berlich. *part. 1. concl. 14 num. 52. seqq.* ita etiam defendere, litemque cum Actore contestari: *arg. l. 1. C. 2. d. consort. ejusdem lit. Rosb. Process. Civil. c. 7. n. 1. & seqq. Brunn. d. l. 8.* si unus ex illis Litem rite, & sufficienter contestatus sit, reliquos adhærere huic Litis Contestationi posse, eorumq; adhæSIONem pro sufficienti Litis Contestatione haberi, modò illi expressè declaraverint se per hoc Litem eodem modo, quo à Conforte fuit contestata, cum omnibus clausulis & qualitatibus contestatam habere velle. Quæ † declaratio adeo est necessaria, ut eâ omisâ, Consortes Litem, quam alius antea contestatus est, prosequi ex suâ personâ sine novo processu non possint. Ad † adhæSIONem tamen hanc speciale mandatum non requiritur, quia nec ad Litis Contestationem eo opus est, uti supra Thes 36. probavi: faciliùs autem quis ad adhærendum, quàm ad principaliter aliquid faciendum admittitur Berl. *d. Concl. 26. n. 21.* Secus † est, si quis adhærere appellationi, à reliquis Consortibus interpositæ, desideret Berl. *d. l. num. 9.* Quod † si verò Litis Contestatio, cui Consortes adhærent, imperfecta est, & vitiosa, eâdem hi tenentur pœnâ, quâ Principalis, qui Litem ipse contestari voluit,

cùm adhærens cum eo, cui adhæret, unum corpus sit, spiritusque unus. Berl. d. Concl. 26. n. 17. & seqq. Carpz. d. C. 10. D. 7.

XXXIX.

- 1 Nonnunquam contingit, ut etiam tertius pro suo interesse
- 2 Liti sese opponat: de quo non incommodè hîc movetur quæstio,
- 3 num & ipse Litem contestari teneatur. Priusquam † verò men-
- 4 tem hâc de re meam exponam, Lis mihi contestanda est cum
- 5 Gailio 1. obs. 71. num. 4. & nonnullis aliis, qui tertium hunc,
- 6 pro suo interesse intervenientem, Actoris semper partibus fungi
- 7 asserunt: quod si ita esset, frustranea foret omnis hæc discepta-
- 8 tio mea. Ast † falsam esse hanc sententiam alii non pauci, in
- 9 Theoriâ non minus, quàm Praxi versatissimi, quos inter est
- 10 Umm. Disp. ad Process. 10. Th. 1. num. 3. Cui add. Vant. de Null-
- 11 lit. c. quis possit. dicere de nullitate 30, animadverterunt. Fieri †
- enim potest, ut tertius hic interveniens Reo, Judicio vexato,
- assistat, eidemque sese adjungat, ejusque partes tueatur; vel ani-
- mo eximendi Reum ab actione institutâ interveniat, vid. Carpz.
- Process. Tit. 4. a. 2. num. 4. Monach. Process. Iudic. p. 7. c. 5. inf.
- Quibus certè casibus non Actoris, sed Rei partibus eum fungi
- necesse est. Ut † ergo ad quæstionem propositam redeam, puto
- hîc distinguendum esse, num videlicet tertius hic interveniat ani-
- mo solùm assistendi, an vero Reum ab actione institutâ planè exi-
- mendi. Priori † casu multum videtur interesse, an ejus per con-
- sequentiam saltem, an verò principaliter interfit. Si † prius,
- tunc, sive ante, sive post L. C. intervenerit is, nunquam ipsi, sed
- principaliter in Judicio convento Lis est contestanda, aut, si ab eo
- jam lis contestata est, novâ Litis Contestatione opus non est.
- Umm. d. Disp. 10. Th. 3. num. 11. Mindan. de Continent. Caus. c. 9.
- num. 10. Tunc † enim verum est, quod à Doctoribus commu-
- niter dicitur, quòd tertius interveniens Litem in eo statu, in quo
- deprehenditur, assumere debeat c. ult. ut Lit. pend. in 6. Umm.
- d. l. Si † posterius, existimo referre, num sciverit Litem moveri
- Reo, nec ne. Primo † casu ipse in eodem statu suscipere Litem
- debet, quo est, cùm ad illam accedit d. c. ult. Hic † enim per
- patientiam suam videtur omnia comprobasse, quæ hæcenus acta,
- & acti-

& actitata sunt, & propterea nunc demum diversum velle non potest. Altero ꝑ casu ipsi omnia sua Jura salva sunt, non minùs, 12 quàm si super lite nihil planè actum esset, ac proinde novâ etiam Litis Contestatione opus videtur, Umm. Mindan. *dd ll.* Posteriore ꝑ casu principali nova semper Litis Contestatio, licet à con- 13 vento Lis antea jam fuerit contestata, ab ipso interveniente videtur facienda. Monach. *d l. Conf. Umm. d. Disp. 10. Tb. 4. Mindan. d. cap. 9. n. 10. Berl. p. 2. Concl. 25. n. 58. seqq.*

X L.

Prædictæ verò personæ Litem contestantur vel proprio mo- 1 tu, vel præcedente jussu Judicis. Sæpe ꝑ enim contingit, ut 2 Reus, exceptione v. c. declinatoriâ tutum se putans, Litis Contestationem detrectet: quo casu si Iudex, non obstante exceptione oppositâ, Litem contestandam esse existimaverit, per interlocutoriam imponere Reo Litis Contestationem solet. Vultej. *d. l. num. 93.* daß Beklagter eingewandter Einrede ohngehindert / auff die erhobene Klage Litem zu contestiren schuldig sey. Aut ꝑ ergo 3 Reus justam habet recusandi causam, aut non habet. Priori ꝑ 4 casu, v. g. si legitimam, probatamque opposuerit exceptionem Dilatoriam, compellere eum ad Litis Contestationem nequaquam licet. Ea ꝑ enim Exceptionum dilatoriarum est natura, ut ante 5 illarum discussionem excipiens, in causâ principali respondere, Litemque contestari non teneatur, Carpzov. *de Process. l. 9. a. 2. n. 56.* adeo quidem, ut, licet nonnullis exceptionibus Dilatoriis Litis Contestatio eventualis fuerit annexa, in causâ tamen procedendum non sit, priusquam Actor exceptionibus objectis satisfecerit, aut pronunciatum super illis fuerit, Carpzov. *d l num. 79.* 6 Posteriori ꝑ verò casu cogi ille omnino potest ad L. C. Vultej. *d. l. Befold. Process. Iudic. cap. 10. num. 2. Carpzov. de Process. tit. 10. a. 6. per tot.* & uti supra dictum, Litis Contestatio ei per interlocutoriam injungitur. Quod ꝑ si vero termino, Litis Conte- 7 stationi præfixo, non compareat, nec Actori respondeat, in contumaciam ejus Lis pro contestatâ habetur, & Actori via probandi aperitur. Ord. Cam. *p. 3. Tit. 43. §.* Wo aber der Kläger ibi: Soll auff sein Anruffen / nach beschehenen ruffen / auch Verscheynung der

- dreyen Gerichts Tage / der Krtleg in contumaciam für bestetiget an-
 genommen 1c. Carpz. l. 3. c. 4. Resp. 33. Brunnem. de Process. c. 14.
 num. 14. Vultej. de Judic. lib. 3. c. 3. num. 85. & 94. Obr. tr. c.
 84. num. 20. Quod † dum fit Judex supplere quodammodo vi-
 cem Rei censetur, vel certè Reus ipse Litem contestari fingitur.
 9 Vultej. de Judic. d. l. num. 85. & 94. Cæterum † ut Lis pro con-
 testatâ habeatur in contumaciam Rei, requiritur PRIMÒ, ut
 contumacia eius ab Actore fuerit accusata, quia nunquam ferè
 contumacia Reo nocet, nisi adversarius in termino comparuerit,
 de eâque legitimè fuerit conquestus. Carpz. d. Resp. n. 6. Hartm.
 10 Pistor. lib. 1. quest. 3. num. 10. SECUNDÒ † requiritur ut, mor-
 rà non interpositâ, ad Litis Contestationem fuisset deventum.
 Si enim, cessante morâ, & contumaciâ Adversarii, Lis contestari
 non potuisset, ob absentiam forsan Judicis, vel alia ejusdem im-
 pedimenta, aut quia mortuus est Actor, aliter se res habet, Carpz.
 d. l. num. 5. Joh. Baptist. Asin. Prax. Indic. §. 17. c. 1. num. 1. seqq.
 11 Huc † facit illud, quod dicitur, non comparentis contumaciam
 non nocere, ubi, si comparuisset, propter absentiam Judicis nihil
 actum fuisset. l. 2. §. 1. ff. si quis in litem vocat. Asin. d. l. n. 3. in f.

XLI.

- 1 Deinceps, aliis etiam modis Reus ad Litis Contestationem
 cogi potest, nimirum captione pignorum, per tradita à Gilken.
 in l. un. de L. C. num. 13. Umm. d. num. 7. Obr. d. tr. c. 4. num. 20.
 2 Personam † etiam ipsius detinere sive incarcerare interdum licet
 3 Gilk. in d. l. un. num. 44. Obr. d. l. Ex † Ord. Camerali p. 3.
 c. 43. §. wo aber. Actori contra illum vel ad missionem in bona,
 vel in causâ principali ad sententiam definitivam, & causæ deci-
 4 sionem agere permissum est. vid. Gail. 1. obs. 60. Denique † re-
 medium L. un. si quis litem dic. etiam locum habere existimat.
 Umm. d. l. 11. 7. ubi tamen addit Actori hâc ratione parum con-
 suli.

XLII.

- 1 In F. S. distinguendum est, an Reus in Judicio planè non
 compareat, vel compareat quidem, sed prorsus taceat, an non
 legitimo modo i. e. purè, apertè, & specificè Litem contestetur.
 Priori

Priori † casu regulariter statim ad legitima usque impedimenta
 (*in die ehchafft*) condemnatur Carpz. *de Process. t. 8. a. 2. num. 6.*
 & *t. 10. a. 6. num. 2. seqq.* quæ si postea non probaverit, con-
 demnatur ad executionem (*so wird Beklagter in die Dülffe ver-*
theilt) adeoque causâ cadit: quia causæ amissio unica est pœna
 contumaciæ in hoc foro. vid. latè Carpz. *de Process. tt. 8.* Poste-
 riori † casu discrimen faciendum est inter primum, secundum,
 & tertium terminum. Primo † termino Reus contumax expen-
 sarum refusione coercetur, aut nonnunquam, absque condemna-
 tione in expensas, aliter tantum, & rectius Litem contestari jube-
 tur Carpz. *d. t. 10. a. 6, num. 23. seqq.* Secundo † termino, si o-
 missa antè fuerit cōdemnatio in expensas, refusio sumtuum ei omni-
 no injungitur; quòd si verò ad illam jam antea fuerit condemna-
 tus, etiam in expensas sequentis termini condemnatur, & denuo
 ei Litis Contestatio specialior imperatur, additâ hâc expressâ
 comminatione, quòd, si incontumaciâ perseveraverit, Lis pro
 Contestatâ, ipseque pro Confesso & convicto haberi debeat,
 Carpzov. *d. a. 6. num. 28. seqq.* Hanc † quoque comminationem
 si susque deque habuerit, nec tertio termino Litem legitimè con-
 testatus fuerit, tunc tanquam judicatus penitus condemnatur, &
 præstare tenetur omne id, quod ab actore in libello petitum fuit
 Carpz. *d. l. n. 37. seqq.* salvâ tamen in accessoriis moderatione & ta-
 xatione Judicis Carpz. *d. t. 8. n. 36. seqq.*

XLIII.

Quid verò, si Reus, cui per sententiam Judicis Litis Con-
 testatio injuncta est, in termino compareat, Actor verò denuo
 Litis Contestationem non requirat, an judicari ille tum contu-
 max poterit, si Litem non contestetur? Advocatos † in Curiiis
 Saxonix provincialibus observare sententiam negativam, nempe
 Reum non esse contumacem, licet contra sententiam Judicis Li-
 tis Contestationem omittat, nisi denuo ab Actore fuerit provo-
 catus, tradit Carpz. *l. 3. R. 33. num. 10.* Ipse † tamen *num. 11. &*
12. exceptionem hanc rectè reprehendit, eamque frivolum judi-
 catam fuisse à Senatu Appellationum refert, quia, ut sententia,
 & voluntas testatoris hæredi, ita sententia Judicis litigantibus

- lex est, eosque obstringit *l. 65. §. Cum Prator, ff. ad Sct. Trebell.*
- 4 Accedit, † quod Reipubl. etiam plurimum intersit, ne lites protrahantur *l. 13. C. de Iud. l. 2. C. de Re Iud. l. 10. C. de Transact.*
- 5 Hinc † Judex connivere in Reorum subterfugiis, injustisque moris nequaquam debet, multa saltem expensarum malitiam istius-
- 6 modi coercere obstrictus, Carpz. *d. R. 33. num. 17.* Ex † iustâ tamen, & probabili causâ concedere Reis interdum dilationem non prohibetur Carpz. *d. R. 33.*

XLIV.

- 1 Notum est ex iis, quæ paulò antè adduxi, Litis Contestationem fieri tantum posse per Reos, qui legitimam, & integram personam habent standi in Judicio, sive ipsi Rei sint, sive Rei
- 2 vices sustineant. Accipi † enim regulariter Iudicium etiam per alios potest, nisi Persona Rei sit legalior, & Procurator informari nequeat, Dd. & imprim. Marant. in *l. si Actor ff. de Iud. & c. Pastoralis X. de sent. & Re Iud. Monach. d. l. num. 4.* Inquirendum † jam est coram quo Judice, & ubi Reus Litem contestari teneatur.
- 3 Jure † veteri Lis ut plurimum coram Præside, vel
- 4 Prætore in Jure contestata fuit. *l. 73. de Procur. l. 71. §. in Pecuniâ de Leg. 1.* Interdum tamen etiam in Judicio coram Judice dato. vid. Obr. *d. tr. c. 4. num. 3.* & in primis *c. 8. num. 19.* Hodie † in loco Judicii coram quocunque competente Judice, pro tribunali sedente, Lis contestanda est *l. un. C. de L. C. ibique Gilken. num. 14. seqq. & Dd. communiter tt. C. si à non comp. Jud. cap. 54. §. partibus de Elect. & Elect. Potest. c. un. de L. C. Umm. d. D. 12. num. 9. Wesenb. in π. c. ht. n.*

XLV.

Cæterum ut Judex agnosci competens possit, duo potissimum requiruntur (1.) ut habeat illam Jurisdictionis speciem, ad quam causa controversa pertinet, sive ut Jurisdictio ipsius ejusdem sit qualitatis, cujus est actio, quæ in Judicium deducitur e. g., si hæc sit criminalis, etiam illa debet esse Criminalis, si hæc sit Civilis, etiam illa debet esse Civilis, it: si hæc sit feudalisis, etiam illa debet esse feudalisis, si verò hæc sit allodialis, etiam illa debet esse allodialis, vid. Carpzov. *de Proc. ff. t. 3. a. 4. Vuletj. de Ind. l. 1. c. num.*

num. 143. & seqq. (2) † Ut Reus illius Jurisdictioni in causâ 2
 controversâ sit subiectus, siue forum coram eo sortiatur *l. 2. 5. C.*
de Jurisd. l. f. C. Vbi in rem. A. c. 8. X. de For. Comp. Forum † 3
 autem sortitur Reus variis ex causis, & quidem ex Jure *vel* com-
 muni, *vel* singulari, siue privilegio; Jure communi *vel* ex suâ, *vel*
 ex alterius personâ; Ex suâ personâ *vel* ingenere in omnibus cau-
 sis, *vel* in specie, & in certis tantum causis. In † genere forum 4
 sortitur ratione domicilii, de cujus variâ divisione, & naturâ Vid.
Dd. ad Tit. de Judic. & ad Manicip. In † specie verò quinq; potis-
 simum modis, ratione scil. *vel* Contractûs, *vel* delicti, *vel* rei sitæ,
vel causæ connexæ, *vel* Jurisdictionis prorogata. De quibus vid.
Dd. in materiâ de Jurisd. & Indic.

XLVI.

Ex alterius personâ forum agnoscere tenetur Reus, si sit hæ- 1
 res, qui coram Judice defuncti actione, contra defunctum radica-
 tâ, rectè convenitur, adeo ut, etiamsi absens sit, vocari ad illum,
 & causa coram eo tractari possit *l. 19. pr. de Iud. l. 34. eod.* Frantzk.
Comm. ad illum. T. n. 9. 10. Neque † ipsi privilegio suo, si quod 2
 habet, forum defuncti, in cujus locum successit, declinare fas est.
d. l. 19. pr. ibique Barbos. *n. 89. 90.* licet judicium à defuncto non-
 dum fuerit acceptum *d. l. 19.* Barbos. *num. 39. seqq.* Nam † si 3
 jam acceptum fuerit, etiam instantia ad eum transit *d. l. 34. de Iud.*

XLVII.

Ex jure singulari, siue privilegio forum habet Reus vel quia 1
 ipse persona est privilegiata, vel quia causa ejus est privilegiata.
 Personæ † privilegiatæ sunt ex. c. (1.) Clerici, qui coram Judice 2
 tantum Ecclesiastico forum agnoscunt. Carpzov. *Ipr. Consistor. l. 1.*
D. 3. seqq. Mæv. ad Ius Lubec. Quest. Prel. 3. (2.) † Professores 3
 cum totâ famillâ, & Studiosi cum famulis suis, qui olim non nisi
 coram Judicibus, in *Auth. Habita C. Ne Fil. pro Patr. nominatis,*
 se sistere cogebantur, hodie ob juramentum præstitum coram
 Rectore comparent, Carpz. *de Process. t. 3. a. 6. & lib. 2. R. 32.*
 (3.) † milites *l. 6. C. de Iurisd. et. l. 7. de Iudic.* (4.) † Principum 4
 Consilarii, & Aulici ad exemplum Senatorum Clarissimorum, & 5
 Illustrium, de quib. *tt. C. ubi Senat.* vid. Petr. Heig. *lib. 2. q. 25.*
 Mæv.

- 6 Max. d. l. Carpz. d. t. 3. a. 4. num. 76. (5.) † Camerae Asses-
 7 res O. C. p. 1. t. 49. R. I. 1654. (6.) † Ipsi Imperii Status, qui
 8 suis gaudent Austregis Reink. de R. S. E. l. 2. Cl. 2. c. 16. Limnæ,
 l. 9. c. 5. Causa † dicitur privilegiata, sit sit vel Ecclesiastica, Carp-
 zov. de Process. t. 3. a. 4. num. 20. seqq. & Ipr. Consistor. l. 3. D. 3.
 seqq. vel Feudalis Carpz. d. a. 4. n. 41. seqq. Struv. Exerc. Feudal.
 ult. tb. 4. vel Præjudicialis tt. C. ubi Caus. St. vel etiam Fiscalis
 tt. C. ubi Caus. Fiscal.

XLVIII.

- 1 Adeo verò Litis Contestatio coram Judice competente ho-
 2 die facienda est, ut, si coram incompetente facta fuerit, Lis pro
 contestatâ non habeatur. Licer † enim de Jure Civili Reus, ad
 Judicem non suum vocatus, vel consentire in eundem expressè, &
 postea coram eo Litem contestari possit, immo debeat (partium
 namque conventionem, Judicis aditione confirmatâ, fieri hoc mo-
 do prorogationem posse probat l. 8. de iurisd.) vel scienter, o-
 mitsâ fori præscriptione, Litem coram eo contestatus prorogasse
 Jurisdictionem ejus tacitè censeatur, l. 4. C. de iurisd. Mastert.
 var. tr. Rubr. de Prorog. iurisd. p. 170. postquam tamen Jurisdictio
 Statibus Imperii hodie in feudum concessa, & patrimonialis facta
 est, subditi Jurisdictionem alterius statûs prorogare nequeunt;
 sed ordinarii subditos suos cum causâ ad se trahere, & avocare
 mandatis pœnalibus possunt. Frantzk. lib. 1. Res. 17. n. 95. & seqq.
 Gail. 1. c. 40. n. 4. Carpz. de Process. Tit. 2. a. 1. n. 10. Paurmeist.
 3 lib. 1. de iurisd. c. 25. n. 41. seqq. Patet † ergò Litis Contesta-
 tionem coram alieno Judice fieri hodie non debere.

CAPUT IV.

De Causis, in quibus Litis Contestatio
locum habet.

XLIX.

- 1 **E**Xpendendæ jam veniunt causæ, in quibus requiritur Litis Con-
 2 testatio. Initio † igitur pro regulâ tenendum, Litis Conte-
 statio.

stationem regulariter in omnibus causis controversis, de quibus
 iudicium suscipitur, cujuscunque deprehendantur generis, esse ne-
 cessariam Umm. d. *Disp. ad Proc.* 12. th. 3. n. 11. Obr. d. tr. c. 4.
 n. 24. 55. Carpzov. de *Proc. d. t.* 10. a. 2. n. 9. Vultej. de *Iud. d. l.*
 n. 103. Nam, † ut elegantissimè loquitur Hostiensis in *cap. un.* 3
 de L. C. Litis Contestatio est causæ atque litis fundamentum: Po-
 sitiones & probationes sunt parietes: at sententia est tectum. Si-
 cut † itaque parietes, & tectum non possunt esse sine fundamen- 4
 to; ita nec causæ probationes, & sententia lata possunt esse sine
 Litis Contestatione. Nimirum † Litis Contestatio est de sub- 5
 stantiâ ipsius Iudicii l. un. de L. C. ejusque lapis quasi angularis.
 Vultej. d. l. n. 12. vid. supr. Thes. V. Unde † quemadmodum o- 6
 lim Litis Contestatio eorum, quæ agebantur in Jure, erat finis,
 & principium illorum, quæ fiebant in Judicio, ut, ceu vinculo
 quodam intermedio, uterque actus, Juris scil. & Judicii, conjun-
 geretur, & res in iudicium deduceretur, nomenque Litis acciperet;
 ita hodieque ante Litis Contestationem Causa principalis nondum
 censetur in Iudicium deducta. Gail. 1. Obs. 75. Neque, propriè
 loquendo, Lis est, sed controversia tantum l. 25. de Pet. Hæred.;
 Actor non petere, sed petere velle existimatur l. 15. Rem rat. hab.
 Quæcunque † enim fiunt ante L. C. Judicii ritè, rectèque consti- 7
 tuendi causâ fiunt, neque acta, sed præparatoria dicuntur Judicii,
 Vultej. de *Iud. d. l. num.* 11. Gail. 1. Obs. 74. Hinc, † Lite non 8
 contestatâ, nec testes produci, nec definitiva ferri potest c. Quo-
 niam X. Ut lit. non contest. ibique Socin. C. Ad hæc DEVS eod. Bar-
 tol. in l. Consentaneum num. 5. C. Quomod. & Quand. Iud. Gail. 1.
 Obs. 75. Obr. d. tr. c. 9. n. 6. Ratio, † quod definitiva ferri non 9
 possit, hæc est: quia de ea tantum re Judex pronunciare debet, de
 quâ cognovit l. 74. pr. de Iud. Quod † si verò de facto lata sit 10
 sententiâ, Lite non contestatâ, redditur illa ipso Jure nulla per text.
 in cap. un. de L. C. Gail. d. Obs. 75. n. 1. Vultej. d. l. in f. Imo,
 † omisâ L. C. totus vitiatur processus, atque omnia, in eo facta, 11
 perinde habentur, ac si nunquam facta essent. l. 4. C. de Sent. &
 Interl. c. un. X de L. C. c. accedens X. Ut Lit. non contest. Obr. d.
 tr. c. 10. n. 6. seqq. Myns. Cent. 1. Obs. 1. Gail. 1. Obs. 74. 75. vid.

Carpz. *lib. 3. R. 31. n. 4.* Ubi prolixum Auctorum idem sentien-
 12 tium catalogum invenies. Nec † quicquam prodest, licet utra-
 que pars renunciare Litis Contestationi tacitè vel expressè volue-
 13 rit. Nam † nec Judicis auctoritate, nec partium consensu Litis
 Contestatio omitti potest, Interpretes *in Rubr. & Tit. X. de L. C.*
Auth. Offeratur C. eod. Gail. *d. Obs. 75. n. 1.* Carpz. *de Process. d.*
t. 10. a. 2. num. 19. & d. lib. 3. R. 31. Rot. Decis. 4. de L. C. in novis,
 ubi dicitur, quòd Litis Contestatio sit Juris publici, cui pactis
 privatorum non potest renunciari. In Camerâ tamen Imperiali,
 nullitate, figuram tantum, & solennitatem Judiciorum respicien-
 te, non curante, ad definitivam procedi, etsi in prioribus instan-
 tiis nulla Litis Contestatio facta fuerit, modò de meritis causæ
 principalis ex actis prioribus Judici plenè constare possit, testatur
 Gail. *1. Obs. 75. n. 5. seqq.* Myns. *Cent. 1. Obs. 27. & Cent. 4. Obs.*
 14 62. Bocer. *Cl. 6. Diss. 20. Th. 46.* Quod † idem in curiâ etiam
 Parlamenti Delphinalis observari tradit Guid. Pap. *Dec. 369.*

L.

1 In specie autem Lis contestari debet super causæ controver-
 2 sæ meritis, quæ in libello oblato sunt comprehensa. Ut † ita-
 que haberi pro Litis Contestatione debeat responsio, requiritur,
 ut ad principalem Actoris intentionem, libello comprehensam,
 3 facta sit. Libellus † conventionis, vel tale quid, quod libelli
 4 vicem obtineat, præcedere debet, & subsequi congrua deinde re-
 5 sponsio, ad exemplum stipulationis. *Asin. in Prax. Judic. §. 17.*
cap. 2. §. 2. num. 5. Wesenb. *Parat. C. de L. C. num. 15.* Ubi
 4 † itaque libellus, Judici oblatus, est nullus, ibi nec Litis Contesta-
 5 tio desideratur. Est † enim, uti dixi, inter libellum, & Litis Con-
 testationem mutuus quidam respectus Carpzov. *lib. 3. Tit. 4.*
Resp. 31. num. 11. adeo, ut, sublato uno, tollatur etiam alterum.
 6 Hinc † in causis, in quibus libello planè non est opus, nec Litis
 Contestatio requiritur Vultej. *de Judic. lib. 3. c. 1. num. 109.* Mo-
 nach. *Pr. Judic. part. 7. cap. 6. num. 7.* Wesenb. *d. l. n. 31.*

L I.

1 Cæterùm, uti supra monui, in omnibus causis, ubi coram
 Judice actio proponitur, & contra adversarium intenditur, Litis
 Con-

Contestatio est necessaria. Neq; † interest utrum hoc fiat in *Judicio* 2
Ordinario an verò *Extraordinario*, & *sumario*. Illud † quando con- 3
 tingit solenni *Litis Contestatione* opus est. Huc † pertinent primò a- 4
 ctiones *Reales*, quæ videlicet ex quinque *Juris in re* speciebus
 proveniunt. Idem † dicendum de actionibus *personalibus*, 5
 tam immediatis, quæ à lege dantur immediatè, parum aut nihil coo-
 perante hominis facto, vid. *l. 52. pr. & §. 5. ff. de O. & A. l. 3. §.*
p. ff. ad exhib. l. un. ff. de Cond. ex L. quàm mediatis, quæ ex ho-
 minis facto proficiſcuntur, eoque vel licito, quò pertinent actio-
 nes ex *Contractibus* vel quasi, aut pactis etiam legitimis prove-
 nientes; vel illicito: ut puta si ex delicto agatur tam civiliter,
 quàm Criminaliter. In † causis namq; Criminalibus, si processus 6
 institutus fuerit accusatorius, *Lis* æquè, ac in Civilibus, imo,
 propter insigne, quod in iis versatur, præjudicium exactiùs, quàm
 in Civilibus contestanda est, *l. 2. C. ut intr. cert. temp. l. 20. ff. de*
Accus. l. 15. §. 5. ff. ad Sct. Turpill. l. 13. C. de Adult. Obr. d. tr. c. 4.
num. 22. Vultej. d. l. num. 103. Carpzov. t. 10. a. 2. num. 13. Gil-
haus. A. I. C. cap. 4. R. 2. num. 14. Negativam † quidem de- 7
 fendit Joh. Baptist. Asin. *Prax. Judiciar. §. 17. cap. 1. num. 10.*
 sed contra tot expressos textus frustra. *Conf. §. W. & ad. Ord. p. 360 §.*
Demnach auch 7 *ibi: Vor ihre Litis Contestation, da sie alle*
mit Ja oder Nein ihres eignen facti selber antworten sollen. Ve-
 rum † in causis extraordinariis, & summariis *Litis Contestatio* 8
 minus solennis est necessaria. Licet † enim de his causis ali- 9
 quando ita loquantur *Dd.* ac si in illis nulla planè necessaria es-
 set *Litis Contestatio*, *Canis. ad lib. 2. Decret. Tit. 5. num. 2. Bo-*
cer. Cl. 6. Disp. 20. Thes. 42. Myns. Cent. 1. Obj. 1. num. 2. hoc ta-
 men de *L. C. Solenni*, non verò minus solenni, quæ per quem-
 cunque *Contradictionis* actum, quique aliàs *Litis Contestationem*
Solennem subsequi solet, facta censetur, intelligendum est, *Carpz.*
de Proceß. Tit. 10. A. 2. num. 20. Vid. *supr. Thes. IX. Mantic.*
Decis. 204. num. 14. Possessorium quod attinet *Judicium*, distin- 10
 ctione hic opus videtur inter possessorium ordinarium, & summa-
 rium. In † ordinario æquè, ac in *Petitorio*, *Litis Contestatio* 11
 solennis necessaria videtur, *cap. 2. X. ut lit. non contestat. Carpz.*

*de Process. t. 1. a. 5. num. 31. 32. seqq. Vultej. d. l. num. 104. Min-
dan. de Interd. cap. 13. n. 13. Wefenb. in π.C.d. Lit. contestat. n. 30.*

LII.

- I Major disceptatio est de Possessorio Summario, uti vocant Min-
dan. *d. l. Carpzov. d. l. num in eo Litis Contestatio sit necessaria.*
- 2 Nullâ † hîc Litis Contestatione opus esse communis est Dd.
3 sententia. Est † enim, inquiunt, tractatio in Possessorio sum-
mario initium solummodò ad ordinarium Judicium, sive Possesso-
rium, sive petitorium, nec aliud quicquam est Judicium hoc,
quàm præparatio quædam sive informatio ad finem alterius, &
propterea à nonnullis vocatur Processus informativus, Gail. *1. Obs.*
7. *num. 3.* eum in finem introductus, ut celeriter & sine ullâ
cunctatione, vel morâ procedatur, ne, lite diu pendente super
possessione, partes, ad arma prolapsæ, se invicem turbent, & pro li-
4 bello enses ostendant. Verùm, † uti facilè concesserim solenni
Litis Contestatione in Possessorio Summario opus non esse; ita,
quin qualiscunque facti narratio, & ad eam responsio etiam hîc re-
5 quiratur, non negaverim. Quò † etiam inclinare videtur Carpz.
de Process. t. 13. a. 1. num. 23. Nam dum solennem L. C. hic re-
jicit, eo ipso, opinor, innuit minus solennem sufficere. Hinc
Zang. *de Except. p. 1. cap. 2. num. 24.* generaliter scribit, quod
in his causis Litis Contestatione minus solenni opus sit.

LIII.

- I Inter causas extraordinarias, & summarias haud dubiè refer-
tur etiam illa juxta Dd. sententiam, quando imploratur officium
2 Judicis Nobile, Carpzov. *de Process. Tit. 1. a. 1. num. 50.* Num †
ergo hîc Litis Contestatio sit necessaria, examinare pariter operæ
3 pretium duxi. Distinguendum † autem puto cum Speculatore
lib. 1. partit. 1. Tit. de Off. Omn. Jud. §. 2. An officium Judicis
directè, seu loco principalis actionis impleretur, an verò in-
cidentally; si principaliter, subdistinguendum, an petitio di-
rigatur contra aliquam personam, an contra nullam; si contra
aliquam personam, videndum, an illa sit certa, an verò incerta.
4 Priori † casu, cùm scilicet adversarius est certus, uti libellum, ita
etiam Litis Contestationem æquè, ac si ordinaria instituta esset
actio,

actio, necessariò requiri, nullus ambigo *per text. express. in cap. ult. X. de Offic. Jud. & ibid. Dd.* & solennem quidem, quando negotii qualitas eam exigere videtur. Quando † autem causa per se solennem Litis Contestationem non requirit, tum sufficere minus solennem existimo *per Clem. saepe, ibique Canonistas de V. S.* Quia † enim Imploratio officii Judicis loco actionis, sine quâ nemo experiri potest *l. 16. §. 12. ff. de N. G. l. 31. §. 4. ff. de Petiz. Hæred.* hoc in casu succedit, & ex toto illius vicem obtinet, ejusdem naturam meritò quoque imitatur *arg. l. un. C. de R. V. A.* Posteriore † casu, quando videlicet officium Judicis Nobile adversus incertam personam imploratur, e. g. si proclamata & edita contra incertos sub pœnâ silentii, si non compareant, proponenda sunt; vel quando petitur tutor pupillo, aut curator Minoribus 25 annis, similibusque personis, tunc nullâ Litis Contestatione opus est, sed res mero Judicis officio explicatur. Id † quod etiam de eo casu, quando scil. Nobile officium Judicis contra nullam personam imploratur, i. e. in quo nullius alterius personæ vertitur consideratio, sed id, quod petitur, petenti prodest, & nulli obest *l. 7. C. de Precib. Imp. off.* veluti cùm infamis, qui non potest postulare, nisi pro se & certis personis, in integrum restitutionem petit *l. 1. ff. de Postul.* ut & si officium Judicis incidenter tantùm proponitur, omnimodo asserendum est, Schurff. *Consil. 14. n. 6. Speculat. §. 3. d. l. n. 1. Umm. d. Disp. 12. n. 12.*

LIV.

Matrimonialis causa summaria, & extraordinaria est, quemadmodum fatentur omnes *Carpzov. de Process. t. 1. a. 1. num. 49. & in Jpr. Consistor. lib. 3. t. 3. Def. 34. num. 9.* Nulla † tamen hîc Litis Contestatione opus esse, nonnulli colligunt ex *Clem. 2. de Iud. Clem. saepe de V. S. c. ult. vers. porro X. Ut Lit. non contest.* Unde † *Rittershus. Diff. J. Civ. & Can. lib. 5. c. 20.* licet, inquit, in causis matrimonialibus Lis non fuerit contestata, rectè tamen pronunciatur. *Conf. Monach. Pract. Jud. p. 7. c. 6. num. 8.* Verùm † hæc quoque accipienda sunt de solenni Litis Contestatione: illa enim Litis Contestatio, quæ consistit in responsione Rei ad causam Principalem, nec in causis matrimonialibus omit-

ri potest, & sicut in cæteris causis extraordinariis, & summariis, ita etiam hîc actus ille, quo primum causæ merita tractari cœperunt, qualis est responsio ad rem, oblatio articulorum, testium, vel instrumentorum productio, vel quid simile, pro Litis Contestatione habetur, Carpz. *Jpr. Consistor. lib. 3. Tit. 3. Def. 34. n. 9. seqq.* ubi simul concludit, quod in causis etiam matrimonialibus post L. C. Actor actioni de promisso matrimonio renunciare, & discedere à Lite possit. Quæ † modò sunt dicta, multò magis locum obtinent, ubi ad separationem matrimonii agitur ex causâ vel adulterii, vel malitiosæ desertionis. Litis † enim Contestatio hîc omnino necessaria est: quod etiam ostendit Pontifex in *cap. 1. X. Ut Lit. non contest. c. 1. & cap. 3. X. Ut Lit. non contest. Monach. Pract. Judic. p. 7. c. 6. n. 8.* Carpz. *Jpr. Consistor. lib. 3. t. 5. Def. 61. n. 9.*

LV.

1 Illud mihi jam explorandum est, an in Causâ Appellationis, sive secundâ Instantiâ requiratur Litis Contestatio. Communis
2 † Dd. opinio eò inclinât, quòd regulariter in Causâ Appellationis, quando à sententiâ definitivâ appellatum fuit, Litis Contestatio necessaria non sit, modò in primâ Instantiâ rectè intervenerit, quia Effectus Litis Contestationis, in primâ Instantiâ factæ, ad Causam Appellationis extenditur, & in eam quasi infunditur. Neque † ob stare videtur, quòd Causa Appellationis diversa sit Instantia, quia eadem est causa *c. per Tuas 18. de Appellat. & ibid. Innocent. circa finem* dicens, hoc esse speciale Appellationis privilegium. Gail. 1. *Obs. 76. num. 1.* Myns. *Cent. 1. Obs. 1. n. 4.* Obr. *d. c. 4. num. 36. 37.* atque ita in Judicio etiam Camerali olim judicatum fuisse testatur Mynsing. *Cent. 1. Obs. 1.* Jure † Camerae hodierno Litis Contestatio in omnibus, quæ ad ipsam perferuntur, causis, prorsus necessaria est, quantumvis in primâ Instantiâ jam facta fuerit Gail. *d. l. n. 2.* Myns. *d. l. n. ult.* Neque † hîc distinctio illa locum habet, à sententiâ definitivâ, an ab interlocutoriâ fuerit appellatum, Gail. Myns. *dd. ll.* adeo, ut, si per incuriam Procuratorum, Lite non contestatâ, in Causâ Appellationis conclusum sit, Judex, ut evitetur nullitas, ex officio factam con-

conclusionem rescindere, & partibus injungere Litis Contestationem debeat. Ratio † hujus ordinationis videtur hæc esse, quia non tantum Judicium Appellationis à primo Judicio planè est distinctum, sed etiam quia in illo sæpe proponuntur ea, quæ in hoc non fuerunt proposita. vid. Obr. d. c. 4. n. 40. Interdum † tamen etsi Lis contestata non sit, habitâ ratione circumstantiarum, & qualitatis Controversiæ etiam absque rescissione Conclusionis, & Litis Contestationis injunctiōe definitivè hîc pronunciari, in Appellationibus verò à meris interlocutoriis Litis Contestationem planè non esse necessariam, rationibus pariter, & auctoritatibus asseverat idem Obr. d. l. n. 41. Illud † pro certo tradunt quòd si secundâ demum appellatione causa ad Cameram, ut tertiam Instantiâ, fuerit translata, in primo verò Appellationis Indicio sive in secundâ Instantiâ Litis Contestatio omissa sit, quòd, inquam, tunc sententia istiusmodi non vitietur, sed vel reformetur, vel confirmetur, idque per communem illam Juris regulam, quòd, in causâ Appellationis non sit necessaria Litis Contestatio Gail. d. l. n. ult. vid. Andr. Kohl. Exercit. 4. 5. P. W. in causa Appel. L. C. requiri probat S. W. Hoffgr. O. p. 3. T. 5. § fin. Bocser. d. l. th. 36.

LVI.

Pergo ad aliam ejusdem argumenti & momenti quæstionem, an scilicet in causâ Nullitatis fieri Litis Contestatio debeat. Ad † Jus commune quod attinet Doctores vulgò distinguunt, an Nullitas in Judicium deducatur incidenter, sive conjunctim cum Appellatione, an principaliter. Priori † casu Litis Contestationem necessariam non esse, sed in causâ Appellationis factam ad causam Nullitatis, tanquam accessoriam, extendi asserunt. Gail. 1. Obs. 77. n. 1. Obr. d. c. 4. n. 44. quia incidentia sapiunt eandem naturam cum Principali Myns. Cent. 1. Obs. 38. Posteriori † casu iterum distinguunt, an Nullitas sit notoria, nec ne; Si sit notoria Litis Contestationem non exigunt, sed adversarium tantum ad sententiam audiendam citari volunt per cap. ult. de Off. Jud. Si verò notoria non sit, sed altiore indagine & probatione opus habeat, eam omnino necessariam statuunt, quia sententia, sic lata super Nullitate, vim habet definitivæ, quæ sine Litis Contestatione, uti

5 uti supra ostendi, ferri nequit. Gail. Obr. *dd. ll.* In Camerâ †
 6 Imperiali indistinctè super notoriâ nullitate ante L. C. sententia
 ferri potest, sive principaliter, sive incidenter in Iudicium dedu-
 cta sit, quia inter Nullitatem, & Appellationem tanta est connexi-
 7 tas, ut sola appellatio etiam Nullitatis cognitionem devolvat Obr.
d. l. n. 45. 46. Gail. *d. l. n. 5. seqq.* ubi, pluribus stili hujus Ca-
 meralis rationibus adductis, tandem circa finem monet, Citatio-
 nem tamen etiam in Notoriis esse necessariam, nisi tale sit noto-
 rium, quod negari, parte præsentē, non possit *num. 8. 9.* Quod si
 8 verò nullitas non sit notoria, sed à parte tantum allegetur, serva-
 to Juris Positivi ordine Litis Contestatio omnino facienda est,
 Gail. *d. n. 5.* Obr. *d. l. n. 47.* Myns. *d. Obs. 38. inf.* Bocer. *cl. 6,*
Disp. 20. th. 38. 39.

LVII

1 Dixi in præcedentibus Litem contestandam esse super prin-
 2 cipali Actoris intentione, libello comprehensâ. Cum † verò
 libellus alius sit Conventionalis, alius Reconventionalis, congru-
 3 um videtur, ut de Reconventionē pauca annectam. In † genere
 ergo notandum, quòd in causis, in quibus Reconventioni est lo-
 cus, Actor reconventus stare coram eodem Judice, & ad libellum
 Reconventionalem contestari Litem teneatur, apud quem ipsemet
 Reum antea convenit, quòdque forum ejus declinare nequeat,
 quantumvis ipsi aliàs competens non sit, *l. 14. junct. Auth. seq. C.*
 4 *de Sentent. & Interl.* Cujus † enim in agendo Actor observat
 arbitrium, eum habere & contra se Judicem in eodem negotio
 non dedignetur *d. l. 14. in f. ibique* Brunneman. & Dd. commu-
 5 niter. Carpzov. *de Process. Tit. 6. a. 3. num. 11.* Quibus † au-
 tem casibus Reconventio locum non habet, illis etiam casibus
 6 Actor reconventus Litem contestari non tenetur. Inter † alias
 verò causas, ut hoc obiter addam, cessat Reconventio in Actione
 injuriarum, quando injuria illata dependentiam suam habet ex
 7 Conventionē. Unde † pro regulâ tradunt Dd. quòd injuria, ex
 aliquo actu, super quo adhuc litigatur, accepta, non possit in Ju-
 dicium deduci, nisi post Litem finitam in negotio principali, ex
 quo, vel cujus occasione injuria illa orta esse dicitur. *arg. l. siqui-*
dem

dem C. de Injur. l. si Tibi 31. C. de Liberal. Caus. Vultej. de Iudic. lib. 2. cap. 7. n. 880. & seq. Joh. à Sand. lib. 5. Tit. 8. Def. Fris. 10. Berl. p. 5. Concl. 65. n. 44.

L VIII.

Sed an injuriarum ita reconventus Litem contestari teneatur, ne actio injuriarum, in reconventione instituta, anno præscribatur, aut morte Actoris, vel Reorum extinguatur, an verò exceptio præjudicii, injuriarum actioni opposita, hoc operetur, ne Actor reconventus Litem contestari teneatur, quæstio est, ut nobilissima, ita frequentissima, & vexatissima. Prius † defendunt non pauci: Brunnem. in T. C. de Liberal. Caus. vers. quod si etiam Reus suspicetur. Salicet. ad d. l. 31. num. 1. Auctor. Decis. Cameral. voc. Injuria, §. in causâ Injuriarum ibi: si causa injuriarum oritur ex aliâ causâ jam pendente in Camerâ, tunc in causâ injuriarum proceditur usque ad L. C. inclusive ad impediendum prescriptionem Annalem: ubi in Camerâ ita judicatum esse refert. Hunc sequitur Bluem. de Process Th. 34. num. 152. Ruland. tr. de Commissar. p. 4. lib. 7. cap. 6. num. 11. Alii † verò, numero & auctoritate non minores, Jcti, sententiam amplectuntur posteriorem, nimirum quòd Actor reconventus nec Litem Contestari in Reconventione necesse habeat, nec ante Litem super causâ principali finitam, deduci illa in Judicium possit. Cui † sententia, tanquam veriori, & communiori calculum etiam meum adjicere non dubito, idque propter generalitatem d. l. 10. C. de Injur. ubi in hujusmodi casu tunc demum super injuriâ querelam deferri, & postulari permittitur, si principalis causa fuerit determinata. Cujus † vim legis Dd. prodixerunt ad omnes casus alios, in quibus quid factum est, quod ad injuriam, vel diffamationem alterius pertinet, ut nimirum suspendatur actio injuriarum, quoad cognitum sit de causâ. Hanc sententiam tuentur post Gloss. Baldus ad d. l. 31. Vultej. de Jud. lib. 2. cap. 7. num. 880. & seqq. Cothm. vol. 1. Resp. 10. num. 265. Henning. Gœden. Consil. 30. num. 15. eamque in Praxi servari testatur Berl. p. 5. Concl. 65. num. 45. Besold. p. 5. Conf. 230. num. 28. Ruland. de Commiss. p. 4. lib. 7. cap. 6. num. 11. ubi in Camerâ citationem ob hanc cau-

6 sam denegatam fuisse meminit. Hoc † modo judicasse etiam Jenenses scribit Richt. *D. 100. num. 68.* Lipsienses Carpzov. *Pr. Crim. p. 2. q. 95. n. 43.* Add. Bocer. *de famos. Libell. cap. 3. num. 32.* Et ita celeberrimam Facultatem Juridicam, quæ hîc Tubingæ est, non semel, & ante paucos etiam menses respondisse, ex ore Domini Præsidis didici.

LIX.

- 1 Denique in memoriam hîc revocandum, non sufficere, ut Lis dicatur contestata, si Reus ad qualemcunque Actoris intentionem respondeat; sed opus omnino esse, ut ad intentionem Actoris principalem respondeat, adeo, ut si ad alia responderit, Litis Contestatio facta non censeatur, Wesenb. *in π. C. h. t. n. 33.*
- 2 Unde † non dicitur Litis contestata, quando Reus ad nudam facti positionem respondet; & ita intelligendum est, quod vulgò dicitur: Per responsionem ad Positiones non induci Litis Contestationem. Vultej *de Judic. p. 3. c. 1. num. 131.* Canis. *ad Tit. X. de L. C. p. 151.* Wesenb. *Parat. C. de L. C. num. 27.* Litem † enim contestari, uti rectè scribit Joh. Paptist. Asin. *Prax. Indiciar. §. 17. c. 13. §. 3. n. 2.* est negotio principali insistere. Principalis † autem intentio dicitur, quæ Judicii susceptioni causam dedit, cujusque causâ reliquæ controversiæ in eodem Judicio
- 3 moventur omnes. Incidentia † igitur, & emergentia, quæque occasione controversiæ principalis postea in dubium vocantur, sive propter principalem controversiam ventilantur, Litis Contestationem nequaquam desiderant, nec super his facta responsio Litis Contestationem inducit *arg. l. un. C. de L. C. c. un. X. eod.* Asin. *d. l. Socin. ad cap. quoniam §. num. 28. 29. X. ut Lit. non con-*
- 4 *test.* Wesenb. *in Parat. C. de L. C. num. 31.* Patet † etiam ex modò traditis Litis Contestationem fieri tantùm debere de his, quæ ante Judicium evenerunt *arg. l. 23. de Judic. h. e. quæ in libellum ob petitionem sunt deducta arg. l. solemus 61. de Judic.* Wesenb. *in C. h. t. num. 33.* Plures diversæ petitiones si in uno libello sint cumulatae, ad singulas responderi oportet. Wesenb. *d. l. num. 35.*

CAPUT V.

De

Ratione Formali, & Fine Litis
Contestationis.

LX.

Ratio, quâ Litis Contestatio est, quod est, & quâ ab aliis Ju-
dicii actibus distinguitur, consistit in Responsione Rei ad
ptincipalem Actoris intentionem, libello comprehensam. Hæc
responsio ex parte Rei, si loqui propriè & accuratè velimus, per-
ficitur solâ ipsius contradictione *l. un. C. de L. C. l. 2. pr. C. de Ju-
rej. propt. Calum. l. 14 §. 1. C. de Judic.* Hinc † olim ideo fiebat,
ut constaret jam Judicium esse constitutum, & ut Judex ex formu-
lâ, à Prætore, vel Præsede præscriptâ, intelligeret, de quo ipsi judi-
candum esset. *Obr. d. tr. cap. 10. num. 2. 3.* Unde † etiam à
multis Litis Contestatio per contradictionem definitur. *Vid. supr. Thes. 4.*
At † si quis secum expendat divisionem Litis Con-
testationis etiam ex parte solius Rei in Affirmativam & Negati-
vam jam usu receptam esse, facile animadvertet, formalem Li-
tis Contestationis rationem non, ut olim, in Contradictio-
ne, sed responsione Rei, dicto modo factâ, consistere. Un-
de † fit, quod L. C. à plerisque hodie definiatur per responsio-
nem, *Vid. præter supr. Th. IV. laudatos Wesenb. in Parat. C. de
L. C. num. 10. seqq. Bocer. Cl. 6. Disp. 20. Th. 2. Monach. Pr. Ju-
dic. p. 7. cap. 2. & quidem eum in finem factam, ut de statu Con-
troversię principalis rectè constare possit, adeoque litigatores cer-
ti sciant, quid probandum, impugnandumve; Judex verò intelli-
gat, super quo cognoscendum, & quomodo pronunciandum sit,
Vultej. d. l. n. 133.* Nimirum † statum Quæstionis, & causæ, in
Judicium deductæ, qui Judici in sententiâ ferendâ, & partibus in
causâ probandâ semper ob oculos versetur necesse est *Obr. d. l.
num. 4. 5.* sola Litis Contestatio plenè, rectèque manifestat.

LXI.

- 1 Sed quia in Judicio litigantes respondere sæpius ad interro-
 2 gata solent; hinc. 1. differt Litis Contestatio ab eâ responsione,
 3 quæ fit ad interrogationem, in Jure factam: de quâ *tot. tit. ff. de*
 4 *Interrog. in Jur. faciend.* Personali † quidem actione acturus
 adversarium, de quo fortè dubitabat, ex quâ parte hæres esset,
 præparandi Judicii gratiâ interrogare olim poterat, *l. 1. seqq. d. t.*
 ad quam interrogationem respondere etiam adversarius tenebatur,
l. 4. pr. l. 6. §. 1. d. t. & illâ responsione ipse se onerabat *l. 11. §.*
11. ff. h. t. vel mentiendo *l. 4. pr. d. t.* vel per contumaciam do-
 lo, aut latâ culpâ tacendo, vel non ad interrogata, aut obscurè re-
 spondendo *l. 11. §. 4. 7. & 11.* ita, ut actione deinde interroga-
 riâ conveniri posset. Sed † absit, ut hanc responsionem, quæ
 fiebat ad interrogationem, in Jure factam, Litis Contestationem
 dicamus. Hæc † enim non fiebat ad libellum, & postquam A-
 ctor actionem suam coram Judice proposuerat, & contra adversa-
 rium intenderat, sed ante libellum in Jure, Judicii ab Actore præ-
 parandi gratiâ, ne videlicet is vel in pœnam plus petitionis in-
 cideret, vel difficili actionis probatione oneraretur, *l. 1. pr.*
ff. d. t.

LXII.

- 1 II. Differt Litis Contestatio ab eâ responsione, quæ fit ad
 2 Positiones. Licet † enim interrogationes, quorum modò men-
 tionem feci, nec Romanis olim semper placuerint, ob ratio-
 nem, quam indicat. *Jctus in d. l. 1. §. 1.* ne quis scil. cogeretur
 ante Judicium de Jure suo aliquid respondere; attamen hodie
 fieri interrogationes non solum à partibus, verùm etiam à Iudice
 possunt. A † partibus quidem per positiones *c. 2. de Confess. in*
 3 *6.* ad quas respondere debet adversarius eum in finem, ut vel hoc
 modo veritas eliciatur *d. c. un. de L. C. cap. 3. de Jurej. in 6. R. A.*
de Anno 1654. §. Diesem nechst nun/te Bocer. *Cl. 6. D. 22. Th.*
 4 *2. Gail. 1. O. 75.* Verumenimverò † Positiones ejusmodi primò fiunt
 ab utraq; parte litigantium, & consequenter ad positiones respon-
 dere modò Actor, modò Reus tenetur: at Litem contestatur so-
 5 lus Reus. Deinde † fieri possunt, & debent etiam regulariter
 posi-

positiones post L. C. Weseñb. in *Parat. C. de L. C. num. 47.* quoad Exceptiones tamen Dilatorias etiam ante L. C. Gail. 1. obs. 79 num. 4. Boccr. Cl. 6. Disp. 22. Th. 11. Rosbach. *Process. Civil. Tit. 51. num. 14.* eum in finem, ut ponens ex adversarii responsione intentioni suæ fidem faciat, & ab onere probandi relevetur: Lis verò contestatur fundandi Judicii gratiâ, ut de Statu Controversiæ tum Judici, tum etiam litigantibus evidenter constet. Præterea † ad Positiones responsio non semper ad principalem alterius partis intentionem directâ est, sed etiam nonnunquam ad ea, quæ incidenter disputata sunt. Brunnem. de *Process. d. cap. 14. num. 13.* at Litem semper contestatur Reus eum in finem, ut ad principalem Actoris intentionem, eam vel affirmando, vel negando, respondeat. Quid? † quod ponens duntaxat aliquid nihil petat ab adversario, neque ostendat per hoc se agere velle, sed simpliciter tantum factum recenseat. Gail. 1. obs. 73. num. 8. Lis autem non super nudâ facti positione, sed petitione inprimis, ab Actore propositâ, contestatur. Gail. d. l. Vultej. d. l. num. 131. Weseñb. in *Parat. C. de L. C. num. 47.* Hinc † Pontifex Gregorius in cap. un. de L. C. Non per positiones, inquit, & responsiones ad eas, sed per petitionem in iure propositam & responsionem secutam Litis fit Contestatio. Conf. cap. 54. §. partibus X. de Elect. & Elect. potest.

LXIII.

Porro interrogare litigantes Judex etiam potest, ubicunque æquitas eum moverit, l. 21. ff. de Interrog. in l. fac. & quidem in quacunque Judicii parte l. pen. d. t. R. I. de Anno 1654. §. diemell aber 35. inf. etiam post causæ conclusionem cap 10. X. de Fid. Instrum. Rosb. *Process. Civ. Tit. 51. num. 19.* vel proprio motu. d. l. 21. d. c. 10. ferè in f Boccr. Cl. 6. Disp. 22. Th. 10. vel ad Instantiam partis. Sed † nec hæc responsio, ad Interrogationem Judicis facta, II I. Litis Contestatio rectè dicitur. Fit enim 1. non ad libellum, & actionem, ab Actore propositam, sed ad Interrogationem Judicis; 2. Non eum in finem, ut Judicium fundetur; sed Judicis informandi gratiâ; 3. Non Reus tantum sic interrogari, & interrogatus respondere solet, sed quandoque etiam Actor,

Actor, & in genere is, qui optimam rei, de quâ quæritur, habere notitiam dicitur. Quem † in finem inter alia Juramenti Calumniæ capita jurare etiam litigantes tenentur, quòd interrogati verum fateri velint. *O. C. part. 1. Tit. 65. R. A. de Anno 1654. §. über dieses verordnen. F. W. §. p. 1. t. 26. §. zum andern.* Litis † verò Contestationem, in eâ, quam supra tradidi, significatione, † solus edit Reus. I V. Solet † nonnunquam Reus, ad Judicem vocatus, sive ante, sive post editam ab Actore actionem, & libellum conventionis exhibitum de re, cujus gratiâ vocatus est, Judici proponere, quæ pertinere quodammodò ad merita causæ videntur, & vel in totum, vel ex parte ad intentionem Actoris, eam vel affirmando, vel negando, respondere, simulque solennissimè protestari, quòd responsione hâc suâ non contestari Litem, sed Judicem tantum informare velit. Quo † casu responsionem ejusmodi, annexâ protestatione factam, pro Litis Contestatione neutiquam habendam esse, superius demonstratum fuit. *Conf. F. W. §. p. 1. t. 25. §. ult. Bocer. Cl. 6. Disp. 20. Th. 28.*

L X I V.

Tandem Litis Contestationem ab Exceptionibus tam Dilationariis, quàm Peremptoriis diversam esse ex præcedentibus haud obscurè liquet. Illis † enim Intentio Actoris principalis planè non negatur, sed certam ab causam differtur tantum, & suspenditur §. 10. *I. de Except.* His † verò licet negari intentio Actoris principalis per indirectum videatur, propriè tamen loquendo excipiens nec affirmare, *l. 9. ff. de Except. c. Exceptionem l. 3. de R. I. in 6.* nec negare planè intentionem Actoris dicitur, ac proinde nec Litem contestari videtur *c. 1. 2. de L. C. in 6. Wesenb. in Parat. C. de L. C. num. 46.* Aliter † se res habet quando Reus Affirmationi, aut Negationi, antea factæ, exceptionem subjungit, aut ultra progreditur negando, vel confitendo narrata Intentionis, aut simile quid proponendo, quod egrediatur terminos Exceptionis, & pro Litis contestatione sit, ut si ab ipsâ actione absolutionem petat. *Wesenb. in Parat. C. d. l. Bocer. Cl. 6. Disp. 20. Th. 28.*

L X V.

Ultimo hujus capitis loco monendum est, necessariò requiri, ut

ri, ut de Litis Contestatione, ritè & legitimè factâ, evidenter confet ex actis, cùm alioquin facta non præsumatur, Wesenb. in Parat. C. de L. C. num. 52. in f. Non † sufficit itaque, si Procu- 2
rator actoris etiam millies dicat Litem contestatam esse, nisi in Processu de responsione Rei ad libellum, & quòd Litem is con-
testari voluerit, manifestè appareat. Litis † enim Contestatio ab 3
animo Rei tantùm procedit, ita, ut Actor inducere eam, vel supplere suo consenû non possit. Afm. Pr. Jud. §. 17. c. 3. Quin-
immò † nec mutuo partium consensu Litis Contestatio induci- 4
tur, & ideo, quando ex processu Litem esse contestatam non ap-
paret, etiamsi partium adsit consensus, Lis tamen pro contestatâ non habetur, nisi fortè acta amissa sint, & utraque pars Litem
contestatam esse fateatur, Afm. d. §. 17. cap. 3. vers. Consensu par-
tium 8. Unde † nec Judex efficere potest, ut Lis pro contestata 5
habeatur, quando vel revera contestata non est, vel, an contestata sit, ex actis non apparet: nec enim à potestate Judicis dependet
Litis Contestatio, sed à voluntate ejus, qui Litem contestatur. Afm. Pr. d. §. 17. cap. 3. ubi simul examinat, utrum ejusmodi sen-
tentia, quâ Litem contestatam esse Judex pronunciat, appellatio-
ne rescindenda, an verò ipso Jure nulla sit.

CAPUT VI.

De Effectibus Litis Contestationis.

LXVI.

PROPERANDUM nunc est ad Effectus Litis Contestationis, qui, 1
ut plurimi, ita maximi sunt, & fortissimi annotationeque in-
primis digni. Cùm † verò Litis contestatio sit vel Vera, vel 2
Quasi; illa pariter vel Solennis, vel Minus Solennis, propterea
primùm de Effectibus veræ, & propriè sic dictæ, Litis Contesta-
tionis, quæ considerationis meæ objectum fuit principale, non-
nulla dicam, pauca dein de quasi, & minus solennis Litis Conte-
stationis effectibus subjecturus. Illi † respicere mihi videntur 3
vel

vel Processum, vel merita causæ; Qui respiciunt processum pertinent vel ad Personas, vel ad modum procedendi; Personæ sunt vel Principales, vel minus Principales; Principales sunt vel Judices, vel Litigantes; Litigantes sunt Actor & Reus, quorum si plures ab unâ, vel alterâ parte, vel etiam utrinque sint, appellantur Litis Confortes; Minus Principales sunt Procuratores, & Similes. Ut † ergo ordine procedam, & de singulis distinctè agam, primo loco circa eos, qui spectant personam Judicis, occupabor.

LXVII.

Ad Judicem igitur, quod attinet, notandum præcipuè est, Litis Contestationem efficere, ut contra illum regulariter nulla amplius exceptio locum habeat. In † principio itaque Litis opponendæ sunt à litigatoribus Exceptiones declinatoriæ, sive fori præscriptiones, uti dicitur in *L. f. C. de Except.* Reus † enim ad Judicem, aliàs quidem competentem, alienum tamen, vocatus, Lite contestatâ, recusare eundem, tanquam incompetentem amplius non potest, sed consensisse jam in eum censetur *l. 4. C. de Jurisd. §. B. l. p. 1. t. 25. §. Und hat die Kriegg. Befestigung. Bocer. Cl. 6. Disp. 20. th. 48. Carpzov. de Process. t. 9. a. 2. n. 4. 5. seqq. Obr. d. tr. cap. 10. n. 71.* Quod † tamen, uti supr. Thes. XLVIII. dictum) ad subditos statuum hodie non pertinet. Hi † enim liberâ suâ voluntate alterius status Jurisdictionem nec expressè nec tacitè prorogare possunt. Cæterum † si Ordinarii Principes, vel alii status, sub quorum Jurisdictione causa illa ventilanda, expressè, vel non contradicendo consentiant in prorogationem, non dubito, quin etiam hodiè prorogatio ejusmodi subsistat. Franzk. *l. 1. Resol. 17. num. 113.* Paurmeist. *de Jurisd. lib. 1. cap. 27. n. 43.* Idem † dicendum puto, si prorogare velint Jurisdictionem illi, qui uni communi Imperio, v. c. uni, eidemque Principi sunt subjecti, Vinn. *de Jurisd. c. 10. n. 2.* Ante † Litem ergo contestatam si Reus quid dixerit, aut fecerit, v. gr. si desideraverit sibi edi genus actionis, in Judicem consensisse non videtur *l. non videtur ff. de Judic. Vinn. d. t. cap. 11. n. 7.*

LXVIII.

Sed an Jurisdictio demandata per Litis Contestationem demum

mum perpetuetur, five an opus omninò sit Litis Contestationem
 intervenisse, ut Jurisdictio demandata mortuo mandatore duret,
 magna inter Dd. est concertatio, adeo, ut juxta Zas. quem laudat
 Scip. Gentil. *tr. d. Jurisdict.* faciliùs Nili fontes, quàm disceptan-
 di finem invenias. Sunt, † qui quæstionem hanc admodum af- 2
 firmant, existimantes, Litis Contestatione nondum factâ, Juris-
 dictionem mandatam morte mandantis illico finiri per text. in l.
 6. de *Jurisd.* & inprimis *cap. Relatum X. de Off. & Potest. Jud.*
deleg. ubi expressis verbis à Lucio III. hoc ita constitutum repe-
 ritur. Verior † tamen mihi videtur sententia contraria docen- 3
 tium, quòd, solâ factâ citatione, vel si Judex mandatarius à par-
 tibus tantùm aditus fuerit, Jurisdictio mandata perpetuetur, &
 subsistat, licet is, qui mandavit Jurisdictionem, ante L. C. deces-
 serit *arg. l. 18. de Jurisd. l. 7. de Jud. c. gratum X de Off. & Po-*
test. Jud. deleg. Clem. 2. Ut Lit. pend. Jas. in d. l. 6. de Jurisd.
Arnold. Vinn. de Jurisd. c. 12. n. 3. Bachov. de Jurisd. c. f. n.
4. & ad Tr. 1. D. 3. §. 9 lit. a. Scip. Gentil. de Jurisd. l. 2. c. 29.
Gail. 1. Obs. 74. n. 19. Guid. Pap. Quest. 286. n. 4. Johan. Wer-
steg. Dissert. de Jurisd. n. 57. Duaren. ad l. 6. de Jurisd. Coth-
man. 1. Conf. 32. n. 39. Umm. Disp. ad Process. 5. n. 71. & d. Disp.
12. n. 19. Neq; † obstat aut turbat (1.) l. 6. de *Jurisd.* quia res dici- 4
 tur geri cœpisse, quamprimùm exerceri cœpit Jurisdictio: Ju-
 risdictionis autem exercitium inchoari à Citatione nemo inficias
 iverit. Neque † (2.) adversatur *c. relatum X. de Off. & Pot. Jud.* 5
deleg. quod ab Urbano III. in *c. seq. gratum* corrigi, & mutari
 rectè post Dd. alios ex Joh. Del. Castil. *Quotid. Controv. 29. n.*
12. monet Ummius *d. Disp. 12. n. 19.* Unde † traditur de Azone 6
 quòd *cap. gratum, & cap. relatum* probro eum, & vituperio subje-
 cerint, dum, non inspecto *c. 20.* Jurisdictionem delegati Judicis
 Litis Contestatione demum perpetuari *ex cap. 19.* contendit.
 Wersteg. *d. l.* Quamvis † verò nonnulli, inter quos est Mindan. 7
 3. de *Proc. 5. m. 4. Vultej. de Ind. l. 2. c. 2. n. 183. Gail. & Guid.*
Pap. dd. ll., opinentur solâ etiam Citationis emissionem, licet illa
 nondum citato innotuerit, Jurisdictionem Judicis delegati per-
 petuari; ego tamen de veritate hujus sententiæ valde dubito, a-

etualem Citationis executionem etiam ad hunc effectum omnino necessariam credens, non tantum ob rationes, in conflictu adducendas, sed etiam per *d. Clem. 2. Ut Lit. pend.*

LIX.

- 1 Porro, Lite contestata, recusari Judex tanquam suspectus non potest *l. 16. C. de Judic. §. W. Landr. p. 1. T. 25. §. Und hac*
- 2 *die Kriegs. Befestigung.* Est tamen Judicis suspecti exceptio ad exemplum dilatoriarum ante L. C. proponenda: nisi nova aliqua suspicionis causa emergat, ut si ille v. c. parti adversæ jungatur affinitate *c. insinuando 25. X. de Offic. & Potest. Jud. Deleg. arg. cap. Pastoral. 4. X. de Except.* Brunnem. *ad l. 16. C. de Jud. Wesenb. in Paratit. C. de L. C. n. 59. Rittershus. ad Nov. p. 9. c. 16. in f. aut saltem ei innotescat, Brunnem. d. l. arg. d. c. 4. X. de Except.*

LXX.

- 1 Accedo ad Litigantes, & quidem illos, qui principaliter versantur in Judicio, de quibus in genere, sed de Actoribus præsertim, dicitur: quod, facta Litis Contestatione, illorum conditio non deterior, sed plerumque melior fieri soleat *l. 86. de R. I. ubi Paulus: Non solet, inquit, deterior conditio fieri eorum, qui Litem contestati sunt, quam si non: sed plerumque melior. Conf. l. 29. de*
- 2 *Novat. l. 87. de R. I.* Et tamen ex parte Actoris vera forsitan esse hæc enunciatio potest, quod, cum Judicia eum in finem sint comparata, ut Actor persequatur id, quod sibi debetur, ab æquitate remotum sit, ut in ejus odium retorqueantur. Ecquis enim persequi Jus suum in judicio animum induceret, si metuendum foret, ne facta Litis Contestatione, causa redderetur deterior?
- 3 Licet tamen enim Litis Contestatio cujusdam Novationis species sit, uti ex sequentibus patebit, novatione autem facta omnia censeantur innovata, & mutata; pignora soluta, liberati fidejussores *l. 18. ff. de Novat.* qualitates & privilegia veteris actionis amissa, *l. 29 de Novat.* hoc tamen procedere, inquit Jctus, in illius Novationis specie, quæ fit per conventionem, aliam verò rationem esse hujus quasi Novationis, quæ omnia in priore statu re-
- 4 linquit. Cæterum tamen notanda est in *d. l. 86.* particula: *Plerumque:* quæ

quæ innuit contingere interdum posse, ut conditio partium non melior reddatur Litis Contestatione, quod latius explicant Obr. *d. tr. cap. 10. per tot. Mæstert. var. tr. Rubric. de Litis Contest. p. 204. seq.* Ego eum, quem indicavi, ordinem servabo, quibus in rebus vel Actoris, vel Rei conditio melior fiat, aut deterior, ex sequentibus facile intellectum iri existimans.

LXXI.

In specie verò si consideretur persona litigantium, efficit etiam Litis Contestatio, ut, si is, qui Litem contestatus est, sit in pari causâ cum alio, qui litem contestatus non est, huic ex solâ hâc ratione præferatur, quòd actionem occupavit, i. e. prius in Iudicio egit *l. 9. ff. de V. O. Mæstert. d. tr. p. 204. Obr. d. tr. cap. 10. num. 49.* Deinde, † si Reus post L. C. contumax existit, non decernitur contra eum missio ex primo, vel secundo decreto, quia secundum veriore sententiam illa missio locum habet, contumaciâ ante L. C. admisiâ; sed alia tum remedia adhibentur, de quibus Bachov. *ad Tr. 4. vol. 2. Disp. 24. Th. 1. p. 511.*

LXXII.

Pergo num ad plures ejusdem litis Consortes: inter quos Litis Contestatione hoc efficitur, ut absque vero mandato invicem admittantur, modò caveant idoneè *l. 2. C. de Consort. Ejusd. lit. §. B & p. 1. t. 16 §. ein Ehemann. Carpzov. de Process. t. 5. a. 6. num. 50. & Ipr. F. p. 1. c. 1. D. 29.* Idonea † autem Cautio est vel Cautio de rato, quando nimirum consors pro consorte ejusdem litis sine mandato agit. *d. l. 2. vel Judicatum §. lvi, quando se invicem defendunt l. 45. §. f. ff. de Procur. l. fin. & ibi Brunnem. C. de Consort.* Ante † Litem ergo contestatam Consortes ad cautionem rati non esse admittendos, communis est Dd. sententia propter verba *d. l. 2. ibi: post Litem legitimè ordinatam.* Recedit quidem ab hâc sententiâ Cujac. indistinctè cautionem requirens, siue Lis ab aliis consortibus contestata sit, siue non, in *Parat. C. d. t. atque verba l. 2. C. d. t. post Litem ordinatam* non de Litis Contestatione, sed de legitimâ Actionis Institutione accipit, quem sequitur Mindan. *de Pr. lib. 3. cap. 16. Concl. 12.* alii distinguunt inter rem dividuam, & individuam Rosb. *de Process.*

Civ. c. 17. num. 3. Conf. Brunnem. ad. 2. Cod. d. t. Ego vero communem sententiam de Jure veriore puto per *d. l. 2.* verba generalia. Quicquid † ejus rei sit Cujacii sententiam sequi videtur Jus Saxonicum *O. S. Iud. Tit. 7. §. 1.* ubi indistinctè constitutum est, Consortes ejusdem Litis etiam sine mandato, sive ante, sive post *L. C.* admitti debere *Berl. p. 1. Concl. 14. n. 54. in fin.* In foro tamen Wirtembergico dispositio Juris Civilis servatur *Sandr. d. l.*

LXXIII.

1 Minus principales Personæ, in Iudicio occurrentes, sunt Procuratores, qui negotia aliena mandato Domini administrant
2 *l. 1. f. de Procur.* De † his ergo rectè dicitur: quòd, Lite contestatâ, efficiantur Domini *l. 4. §. f. ff. de Appell. l. 11. l. 123. C. d. Procur.* Domini verò fiunt non ipsius actionis, sed instantiæ, exercitio videlicet actionis in eos translato *Matt. Berl. p. 1. Concl. 27. num. 13. Ziegl. in Comm. Concl. in Prelud. de Instant. n. 32. &*
3 *34.* Neque † hac in re inter Jus Civile & Canonicum statuenda est differentia: Expressè enim etiam hoc Iure post *L. C.* Procurator Dominus Litis dicitur *c. 1. de Procur. in 6.* Utrum † verò moribus etiam nostris Procurator fiat Dominus Litis, non satis
4 inter omnes constat. Bachovius † in *Comm. ad part. 1. ff. Tit. de Procur. c. 5. num. 1. & ad Tr. vol. 1. Disp. 9. Th. 10.* negat Procuratores per *L. C.* fieri dominos Litis: *Conf. Grænew. de ll. abrog. ad*
5 *l. 23. C. de Procur.* ubi plures, ita sentientes, allegat. Verùm, † cùm Jus Civile, & Canonicum hac in parte nusquam reperiatur mutatum, quare, quod mutatum non est, stare prohibetur? juxta
6 rescriptum Imperatoris in *l. 27. C. de Testam. & l. 32. in f. C. de Appell.* Cui † accedit, quòd in *Recess. deputat. de Anno 1600. §. Nach dem auch it.* Procurator Litis Dominus dicatur. Pro-
7 bat † hoc etiam Jus Provinciale Wirtemb. *p. 1. Tit. 16. §. wer dann einen Gewalt an sich nimt / der soll demselbigen gnug thun / wie er sich dann der Rechtfertigung / (bevorab wann das Rechte versangen /*
8 *und er also NB. Dominus Litis worden.)* Quid, † quòd apud Practicas Procurator etiam dum hodie Litis Dominus passim dicatur? *Myns. 1. obs. 42. & Cent. 2. O. 3. Brunnem. ad l. 23. C. de Procur.*

Hartman.

Hartman. Hartm *Tit. 8. obs. 3. num. 3.* Berl. p. 3. *Concl. 27. nu. 13.*
 Carpz. *lpr. F. p. 1. C. 1. D. 22. num. 4.* Umm. *Disp. ad Process. 3.*
Th. 8. num. 46. Præterea † Falsum est, quod à Bachovio loco, 10
 supra relato, asseritur, nimirum Procuratores hodiernos Advo-
 catorum instar magis obtinere, & esse nudos ministros. Nam
 † etiam hodie magna est differentia inter Advocatos, & Procura- 11
 tores: quod præter quotidianam experientiam docet etiam Ord.
 Cam. p. 1. *Tit. 19 §. Nach dem sich täglich beglebet.* Neque † illi 12
 nudi sunt ministri, ministerium tantum præstantes, & tanquam in-
 strumentum & organon, ipsa verba in Domini personam conci-
 pientes, nullumque Jus administrandi habentes, uti de nunciis
 id dici solet. Procurator † enim, quâ talis, mandato Domini 13
 aliena administrat negotia *l. 1. pr. ff. de Procur.* & ipse, vi mandati,
 suo consensu, verbis in suam personam conceptis, licet Procura-
 torio nomine, omnia expedire solet *l. 5. & 6. de Const. pecun.*
 quemadmodum acutissimè pariter, ac elegantissimè hâc de re lo-
 quitur VIR Venerandus Dn. D. Sauterb. in *Dissert. de Nuncio Th. 39.*

LXXIV.

Inde verò, quòd Procurator Litis Contestatione Litis, i. e. in- 1
 tix, & Judicii efficitur Dominus, *l. 4. §. f. de Appell. l. 11. l. 22. &*
seqq. Cod. de Procur. rectè infertur, quòd Lis per Procuratorem
 contestata, invito ipso, transferri ne quidem in Dominum rei, sive
 eum, cujus causa agitur, & ad quem omne Jus, & emolumentum
 pertinet, possit, nisi causa aliqua necessaria intercesserit. *d. l. 22.*
& seq. C. de Procur. C. quamvis eod. in 6. Obr. d. c. 20. n. 39. seqq.
Vultej. de lud. d. l. n. 147. seqq. Quid, † quòd nec Procuratore 2
 volente, nec ipso Domino consentiente, solo duntaxat adversa-
 rio dissentiente, Lis in alium transferri possit? *l. 25. de Procur. c.*
13. X. de Procur. Bachov. *ad T. 1. D. 9. §. 10. C. Myns. Cent. 5. Ob-*
serv. 55. n. 5. Hinc † omnino tenendum est, Lite contestatâ, 3
 nec Dominum revocare mandatum, nec Procuratorem renuncia-
 re eidem posse, nisi ex causis in Jure expressis *l. 17 seqq. l. 8. seqq.*
de Procur. Vultej. *d. l. Mynsing. Cent. 5. Obs. 35. Gail. 1. Obs. 46.*
 Quamvis † per statutum, vel consuetudinem curiarum nonnulla- 4
 rum nec ante L. C. pœnitere Procuratori sine legitimâ causâ li-

5 ceat. Quod † inprimis notandum de Judicio Cameræ Imperialis, ubi hic stilus viget. O. C. p. 3. t. 11. §. Und wo also Vultej. d. l. n. 148. Gail. d. l. n. 3. seqq.

LXXV.

1 Quæritur verò hâc occasione, an Procurator, qui Litis Do-
 2 minus est, etiam teneatur continuare Judicium mortuo rei Do-
 3 mino? Ad † hanc quæstionem ut rectè respondeatur, distinguen-
 4 dum est inter Jus Civile, & mores hodiernos. Jure † Civili Procu-
 5 rator, qui Litis Dominus est, continuare omnino debet judicium,
 6 licet Dominus rei mortuus fuerit. per l. 15. pr. ff l. 23. C. de Pro-
 7 cur. Myns. Cent. 1. Obs. 84. Moribus † verò nostris ex generali
 8 consuetudine observatur, ut si post L. C. Dominus decesserit,
 9 Procurator pergere in causâ non possit, nisi ab hæredibus Lis re-
 10 assumpta sit Mynsing. decad. 6. Resp. 51. n. 22. Berlich. part. 1. con-
 11 clus. 27. n. 9. Gail. 1. Obs. 109. Carpzov. lib. 3. R. 11. & Resp. 24.
 12 n. 14. Unde † hodiè hic ipse dominii instantiæ effectus in Procura-
 13 tore impeditur, ut is sine nova reassumptione Litis progredi non
 14 possit. Novo † tamen Imperii Recessu de Anno 1654. §. Damit
 15 auch zum vterren / nulla admittuntur, nisi generalia, & in hæredis
 16 etiam concepta, Procuratoria, quibus exhibitis, necessaria non vi-
 17 detur ad reassumendum citatio. vid. tamen D. Mauriti. Disput. d.
 18 Citat. ad Reassum. th. 22. Quod † si non Dominus rei, sed ipse
 19 Procurator, qui Litis Dominus est, diem suum obierit Jure Civi-
 20 li hæredibus ejus negotiî perficiendi cura incumbit. l. 27. §. 3.
 21 Mand. Hodie † verò, si Procurator extinctus fuerit, etiam obli-
 22 gatio causæ peragendæ penitus exstinguitur, licet ille Dominus
 23 Litis jam exstiterit. vid. d. Recess. Imp. de Anno 1654. Ibi enim
 24 per §. ivi hodie substituitur Procurator alius, qui, eveniente casu
 25 mortis primi Procuratoris, processum continuat, vid. tamen Dn.
 26 Mauriti. d. l. th. 25.

LXXVI.

1 Præterea Procurator, Litis Dominus factus, alium substi-
 2 tuendi potestatem habet tam Jure Civili l. 8. l. 11. l. 23. C. de Pro-
 3 cur. l. 4. §. f. de Appellat. quàm Jure Canonico c. 1. vers. licet de
 4 cur. in 6. Neque, † ut existimat. Bachov. ad P. 1. ff. t. de Procur.

c. 5. n. 1. & c. seq. n. 2. & ad Tr. 1. D. 9. Thes. 10. F., hic effectus hodie sublatus est. Nusquam † enim hâc in parte Jus Civile & Canonicum reperitur mutatum. Quicquid autem specialiter non est mutatum, id veterum legum & constitutionum regulis omnes relictum intelligant l. 32. §. f. C. de Appellat. l. 27. C. de Testam. Deinde † non tantum unanimis Scriptorum practitorum consensus, sed ipsa etiam præjudiciorum frequentia, atque experientia, quotidie obvia, sententiam hanc Bachovii solidissimè refutant. Certè † in Ducatu hoc Würtembergico Procuratorem, Litis Dominum factum, alium substituere posse expressè probat Jus Provinciale Würtembergicum p. 1. t. 16. §. Wer dann ic. ibi. Doch mag ein Anwald nach der Krl. Befestigung einen andern Affter-Anwald wol substituiren/ ob gleich solcher Substitution haben in seinem Gewalt nichts begriffen. Plura hanc in rem afferre testimonia nihil attinet.

LXXVII.

Cæterum propter hoc, quod notavi, instantiæ dominium Jura Civilia adeo respiciunt personam Procuratoris, ut sententia, in alium lata, ipso Jure nulla sit l. 1. de Sentent. & Interl. Judic. & ibi Brunnem. Vultej. de Judic. lib. 3. cap. 11. num. 18. Quam † tamen dispositionem Jure Canonico mutatum esse communiter tradunt Dd. Brunnem. d. l. 1. Brandmüll. Diff. Jur. Civil. & Can. voc. Sententia p. 424. in f. Rittershus. de Diff. Jur. Civil. & Can. lib. 5. c. 24. Rosb. Comparat. Jur. Civ. & Can. p. 2. T. 20. num. 5. Gail. 1. Obs. III. n. 3. Hahn. ad W. Tit. de Procur. n. 8. In † Camera sententiæ indistinctè concipiuntur in personam Domini, exceptis causis injuriarum, Gail. lib. 1. Obs. III. num. 2. Myns. Cent. 6. O. II. Quod † etiam de aliis Provinciis tradit Boccr. Cl. 6. Disp. 32. Th. 31. vid. §. W. & p. 1. Tit. 53 §. Ob auch ic. Sed † silentio hâc prætereundum non est, quod is, qui Dominus causæ est, sive Actionis, dominium illud suum semper retineat, omneque sententiæ commodum, & incommodum in effectu ad eum transeat. Franzk. in Comm. ad Tit. π. de Procur. num. 15. Unde † ipse quoque Litis Dominus dicitur l. 30. l. 31. pr. ff. de Procur. l. 1. C. de Sent. & Interl. & actione judicati agere, vel conveniri potest

test l. 23. l. 28. de Procur. l. 5. de Prator. st. pul. l. 86. de Solut. l. 4. pr. de Re Iudic.

LXXVIII.

- 1 De Procuratore in rem suam hoc loco dubium mihi occurrit illud: an scilicet is, si reconveniat, æquitate compensationis uti demum possit, quando Litis Dominus factus est. Affirmandum † hoc videtur per l. 18. de Compensat. quâ motus post alios
- 2 Vultejus d. l. n. 148. inter effectus Litis Contestationis hanc quoque Procuratoris in rem suam compensandi potestatem simpliciter recenset. Salva † tamen tanti Jcti auctoritate, & existimatione, defendere omnino malim Procuratorem in rem suam uti æquitate compensationis posse, quantumvis ipse Litem nondum contestatus, adeoque nec Dominus Litis factus fuerit arg l. 55. de Procur. Paul. de Castr. ad d. l. 18. Franzk. lib. 1. Res 13 n. 48. Vir Magnificus, quique, si quisquam alius, meretur fidem Dn. D. Lauterb. in nervoso suo ad III. Part. ff. Comment. Tit. de Compens. num. 5. Non obst. d. l. 18. vid. Bachov. ad Tr. 1. D 25. θ. 10. A.
- 3

LXXIX.

- 1 Progredior ad modum procedendi, circa quem pariter non
- 2 unus, idemq; Litis Contestationis effectus est. Lite † enim contestatâ, (sc. negativè) primùm currere in ipit Instantia, Judiciumque, propriè ita dictum, inchoatur l. ult. C ut intr. cert. temp. l. 15. ff. Rat. rem hab. l. un. C. de L. C. Gail. 1. Obs. 74 n. 2. Bocer. Cl. 6. Diss. 20. Th. 48. & 7. Besold. Thes. Pr. voc. Kriegs. Befestigung. Mastert. var. tr. p. 205. Vid. supr. Th. XLIX. Deinde † inter litigantes utrinque quasi contrahitur l. 3. §. 11. ff. de Pecul. Bocer. Cl. 6. Diss. 20. Th. ult. ita, ut uterque litigantium se mutuò ad instantiam, & solutionem judicati, i. e. ejus, quod sententiâ Judicis constituetur, alteri obstringat, eamque ob causam recedere deinde & pœnitere, immo suppl. care saltem nequaquam possit l. 25. ibique Gl. & Dd. ff. de R. Vind. l. 52. pr ff. de Iudic. l. 2. C. ut Lit. pend. Mastert. d. l. Gail. 1. Obs. 74. n. 5
- 3

LXXX.

- 1 Nec litigantes solùm observationi Judicii, sive Instantiæ obligantur, sed etiam illorum hæredes, adeo, ut Jure Civili instantia

tia passivè & activè ad hæredes transmittatur, & tam ipsi conveniant, si defunctus fuerit Actor, quàm convenientur, si defunctus fuerit Reus. Hinc † in LL. nostris lites transire in hæredes dicuntur l. 58. ff. de O. & A. etiam ante condemnationem Principalis defuncti l. 78. ff. ad Sct. Trebell. l. 33. ff. de Fidejuss. l. 34. ff. de Iudic. Joh. Baptist. Asin. Prax. Iudic. §. 2. cap. 12. n. 2. Et † ipso quidem Jure instantiæ, in causis Civilibus cœpta, ad hæredes transit, morteque litigantium adeo non exstinguitur, ut nec Reassumptio Litis sit necessaria, dd. ll. Carpzov. lib. 3. Resp. 24. n. 1. & Ipr. F. p. 1. Const. 17. Def. 41. n. 3. Ziegl. in Comm. Concl. ad Pr. Calvol. in pralud. de Instantiâ in genere. n. 13. Berl. p. 1. Concl. 27. Quod † tamen hodie mutatum: hæredes enim moribus nostris ad continuationem processus non admittuntur multis in locis, priusquàm Litem legitimè reassumerint, Carpzov. d. lib. 3. R. 24. Verùm † quia non solum post L. C. Litis hæc reassumptio est necessaria Gail. 1. O. 109. Carpzov. Ipr. F. p. 1. Const. 11. D. 16. n. 7. sed etiam ante L. C. instantia transit Carpzov. d. l. Asin. Pr. Iudic. §. 2. cap. 12. n. 2. proinde adscribere hunc effectum Litis Contestationi in specie non possum. Planè † si vel ante citationem, vel post eam impetratam, antequàm ad alia processum fuerit, partes moriantur, nec Litis reassumptione opus videtur, sed nova adversus hæredes actio instituenda, Carpzov. de Process. Tit. 6. d. 4. n. 15.

LXXXI.

Adeo verò observationi Judicii obligantur partes, ut desultoriâ levitate, alterâ parte invitâ, recedere Actor ab eo, quod semel in Judicium deduxit, nequaquam possit arg. l. 3. §. 11. de Pecul. l. 5. C. de O. & A. Unde † statutis multorum locorum post L. C. Actor libellum conventionis emendare, aut mutare impune nequit. Quod † si verò is mutare velit actionem, à priori actione, & instantiâ penitus recedere, ac, refutis Instantiæ prioris expensis, novum impetrare processum, novumque libellum offerre debet Const. Elect. Sax. 11. p. 1. Carpzov. ibid. Def. 1. 2. 3. Gail. 1. Obs. 55. num. 9. §. W. l. p. 1. Tit. 19. §. Und mag der Kläger. Quod † adeo verum est, ut nec salutaris illa clausula, conclusioni,

sive petitioni adjici solita (Salvo Jure addendi, minuendi, corrigendi, & mutandi) hanc vim habeat, ut Actor mutare libellum post L. C. possit: quia, uti egregiè notat Consultissimus Dn. D. Lauterb. *Diff. Jur. Comm. & Prov. Wirtemberg. Disp. 1. Th. 43.* potestas hæc emendandi, & mutandi libellum non dependet à libertà partium voluntate, sed à potestate legis l. 3. C. de Edend. quam Actor suâ protestatione mutare non potest arg. l. 38. ff. de Pact. Carpz. p. 1. C. 11. D. 4. Brunn. ad d. l. 3. C. de Edend. Gail. 1. O. 74. n. 8. Christin. vol. 2. D. 88. n. 11. De † Jure Civili rem paulo aliter se habuisse ex d. l. 3. C. de Edend §. 35. l. de Act. & iis, quæ tradunt Mæstert. var. tr. Rubr. de Libell. Quæst. ult. Bachov. ad Tr. 1. Disput. 4. Th. fin. D. manifestum est. Conf. Brunnem. ad d. l. 3.

LXXXII.

- 1 Præterea, Lite Contestatâ, de statu causæ sive controversiæ, & utrum partes justam habeant litigandi causam, nec ne, constare incipit. Hinc † ante L. C. exigere à se invicem Partes Juramentū Calumniæ generale nequeunt, (non enim videntur calumniari, qui Judicium nondum susceperunt) sed, si præposterè illud ante L. C. præstetur, sententia, ex eo postmodum lata, non subsistit. Specul. de Juram Calumn. §. 1. num. 1. Umm. Disp. 12. Th. 11. num. 48. Vultej. de Jud. lib. 3. c. 2. num. 71. vid. tamen Brunnem. de Process. Civil. cap. 15. num. 20. Petitur † verò, & præstatur in ipso Litis exordio, eo scil. termino, quo Lis contestatur, vel statim incontinenti post l. 2. pr. & §. ult. C. de Juraj. propt. Calumn. Nov. 49. c. ult. Obr. de Juram. Calumn. c. 9. num. 6. Cæterum,
- 4 † si in principio fuerit omissum, peti postea, & præstari in quâcunque Judicii parte potest c. 1. de Juram. Calumn. in 6. R. l. de de Anno 1654. §. über disj. verordnen wir. Bocer. Cl. 6. D. 18. Th. 11. Vultej. de Judic. lib. 3. c. 2. num. 70. §. 23. l. p. 1. t. 26. §. und
- 5 wiewol. B. l. O. p. 3. t. 7. §. 1. Immo, † si à partibus petitum, sed non præstitum fuerit, Judex etiam post causæ conclusionem per Interlocutoriam, rescissâ conclusione, illud partibus injungere, aut ex officio exigere ab iis potest. Gail. 1. O. 78. n. 6.

LXXXIII.

Porro, Lite contestatâ, probationibus in causâ principali
 via aperitur Boccr. *Cl. 5, Disp. 20. Th. 48. Monach. Pr. Indic. c.*
7. num. 2. §. W. l. p. 1. Tit. 25. §. Es wird auch. p. 115. Nimi-
 rum † antequàm ad libellum Reus responderit, & principalem
 Actoris intentionem vel affirmaverit, vel negaverit, scire Judex
 non potest, quis probare debeat, & quid probandum sit: pro-
 inde ante L. C. probationibus regulariter locus non est *t. t. X. ut*
Lit. non contest. non proced. ad test. recept. §. W. l. p. 1. Tit. 44.
pr. ibi: Wie wol Rundschaften im Recht nicht zugelassen noch auff-
genommen / ehe das Recht versagen etc. nisi justâ & legitimâ de
causâ ad perpetuam rei memoriam &c. d. l. Hartm. Pistor. p. 1. q. 39.
Carpz. Ipr. F. p. 1. c. 16. D. 35. Quo † tamen in casu post L. C.
 demum publicatio testimoniorum admitti debet, non ante, Carpz.
d. cap. 16. D. 36. ubi in fine tale affert præjudicium: *So wird mte*
Eröffnung dieser / ad perpetuam rei memoriam geführter Bezeug-
nüß / biß nach gescheneher Litis Contestation billich ingehalten. B.
R. W. Lite † verò contestatâ cuinam probatio incumbat, &
 quid secundum diversas Litis Contestationis species probandum
 sit, explicare nunc quidem etiam deberem, sed ad vela paulatim
 contrahenda rationes me graviores impellunt.

LXXXIV.

Sequitur ergo tempus proponendarum exceptionum, circa
 quod non minimus Litis Contestationis effectus deprehenditur.
 Quemadmodum † enim Litis Contestatio dilatorias Exceptio-
 nes ferè omnes excludit *l. 19. C. de Probat. l. p. l. ult. C. de Ex-*
cept. l. 13. 24. C. de Procur. vid. tamen Vultej. lib. 2. c. 7. n. 102. Carpz.
Tit. 9. a. 2. num. 38. seqq. ita è contrario Peremptoriæ post L. C.
 demum, vel in ipso actu Litis Contestationis rectè opponuntur,
 tam in bonæ fidei, quàm stricti Juris Judiciis; si verò ante op-
 ponantur, rejiciuntur usque post L. C. vid. Carpz. *1. 9. a. 7. §.*
W. l. p. 1. t. 23. §. und ob wol. A † quâ tamen regulâ excipiun-
 tur quædam exceptiones, quæ Litis finitæ dicuntur: puta, Rei
 Judicatæ, Jurisjurandi, Transactionis &c. quæ etiam ante L. C.
 ad Litis ingressum impediendum opponi validè possunt. *c. 1. de L.*

C. in 6. Carpz. t. 9. a. 7. num. 25. sed tamen non aliter, quàm si in continenti ex actis v. c. originalibus, & documentis, vel confessione partis sint claræ, manifestæ, & liquidæ Carpz. d. l. 1. 29. & Ipr. F. p. 1. C. 3. D. 15. Bocer, Cl. 6. D. 12. Th. 80. Jure † novissimo quid faciendum sit circa Exceptiones Peremptorias, vid. R. I. de Anno 1654. §. und hat der Beklagte. & §. Es soll auch hinfüro. 37. Bluem. Tit. 69. §. 61. nec non §. W. L. d. §. ult.

LXXXV.

1 Cum verò Reipublicæ inter sit Lites abbreviari, idcirco Instantiæ certus terminus, intra quem absolvi debet, legibus est præfinitus. Et † in causis quidem Criminalibus intra bienniū, in causis verò Civilibus intra triennium terminanda est *l. 13. pr. & §. 1. C. de Iudic. l. ult. C. ut intr. cert. temp.* Quod tempus currere incipit à tempore Litis Contestatæ *d. l. 13. §. 1. Trentac. var. Resol. lib. 2. T. de Iud. Resol. 4. n. 3.* Unde † inferunt Dd. quòd, licet mille annos infunderent litigantes Litem contestando, currere tamen non incipiat Instantia, Trentacinq. *d. l.* Proinde † in omnibus emergentibus ante L. C. non perit instantia Trentacinq. *d. l.* Elapso † verò triennio omnia acta corruunt Brunn. *ad l. 13. C. d. t. &*, post peremptam Instantiam lata, sententia ipso Jure nulla est, Trentacinq. *d. l. in f.* Nec † tamen impeditur adversa pars in causis Civilibus, refutis expensis, in aliâ Instantiâ Litem movere *l. 13. §. ult. C. de Iudic. Brunn. d. l. num. 1. Myns. Cent. 3. obs. 50. Specul. Comm. Opin. q. 467.* Hinc † est, quod dicitur à Dd. peremptâ Instantiâ non perire causam, sic tamen, ut ante refusionem expensarum Actor non sit audiendus Garf. Mastrill. *Decis. 70.* Verum † supra dicta constitutio nec Jure Canonico approbata est *per cap. pen. & ult. X. de Iudic.* nec in Camera Imperiali observatur, uti tradunt Myns. *Cent. 1. O. 48. Brunnem. ad d. l. 13. Gail de P. P. cap. 3 num. 15.* Sed hanc Cameræ consuetudinem malè secuta sunt alia Judicia inferiora, & ideo omnes, quicunque abominantur lites, nobilissimam L. Properandum in usum revocari optant cum Brunnem. *ad d. l. 13. pr.*

LXXXVI.

1 Transitem facio ad effectus Litis Contestationis, merita causæ respicientes, quos tamen, excrecente nimium sub manibus materiâ,

materiâ, non tam examinare, quàm delibare animus est. I. † igitur 2
 Actio, in Iudicium per L. C. deducta, fit litigiosa, 2
 atque adeo obnoxia juribus de Actione litigiosâ in t. t. ff. & C. 3
 de Litigios. constitutis. Equidem † Actio Personalis haud dubiè 3
 per L. C. litigiola efficitur l. 2. C. d. t. ibique Brunnem. Gail. 2.
 obs. 118. num. 4. Wurmb. Tit. 13. obs. 7. Hartm. Pistor. lib. 1. q.
 40. num. 12. Perez. in C. b. t. num. 3. Franzk lib. 1. Res. 11. In 4
 † Realibus actionibus novo Jure juxta Dd. communem senten-
 tiam citatio sufficit arg. N. 112. c. 1. Dd. supra laudati, licet de Ju- 4
 re veteri Litis Contestatio etiam hîc necessaria fuerit l. 1. §. 1. ff.
 de Litig. Ad † rem ipsam, super quâ contenditur, sive de cu- 5
 jus dominio causa movetur inter Possessorem, & Petito rem Auth.
 Litigiosa C. de Litig. Nov. 112. c. 1. quod attinet, solâ citatione
 id effici, ut res dicatur litigiosa, communiter Dd placuit. Franzk.
 lib. 1. Resol. 11, 11. † Periculum rei post Iudicium acce- 6
 ptum transfertur in Reum, si prædo sit, &, morâ non du-
 ctâ, distrahi res à petitore potuisset, l. 15, § ult. de R. Vind. l. 40.
 ff. de Petit. Hæred. Obr. d. tr. c. 10. n. 17.

LXXXVII.

III. Actio, tempore peritura, per L. C. regulari- 1
 ter perpetuatur l. 139. de R. l. l. 84. de V. O. l. 9. §. 3. de Iure-
 jur. l. ult. in f. de Fidejuss. & Nominat. Perpetuari † autem di-
 citur Actio, tempore peritura, quando illa producitur, sive ex- 2
 tenditur in tempus ordinario longius. Litis † enim Contesta- 3
 tio actiones temporales reddit perpetuas, i. e. actionem anna-
 lem prorogat in annos 30. d. §. 3. de Iurejur. d. l. ult. de Fidejuss.
 & Nom. actionem v. tricennalem, sive cui spatium 30. annorum
 regulariter præfinitum est, si forsan illa postea intermittatur, ab ul-
 timâ cognitione, quâ intermissa est Lis, porrigit ad annos 40. l.
 ult. C. de Præscr. 30. 40. Ann. l. 1. §. 1. de Annal. Præscr. Cujac.
 18. obs. 29. Vultej. d. Iud. d. l. n. 138. seqq. Obr. d. tr. n. 52. 53. Umm.
 d. Disp. 12. n. 20. Sed † an criminum accusationes, quæ plerumque, 4
 & regulariter 20. annis extinguuntur l. 12. C. ad L. Corn. l. de
 Fals. ob iudicium susceptum protendantur usque ad 40 annos,
 an verò ex tempore ultimæ cognitionis, & quo partes agere cessa-
 runt, ordinaria, & communis præscriptio, videlicet 20. annorum,

- 5 hinc sufficiat, valde dubium est. Posterius † tamen verissimum ju-
dico: Non obſt. *l. f. C. de Præſcr. 30. vel 40. Ann.* quoniam illa
6 nova eſt, & correctoria, adeoque ultra terminos ſuos non exten-
denda. Loquitur † autem de Præſcriptione Actionum Civilium,
ad quam regulariter requiritur ſpatium 30. annorum *l. 3. C. d. t.*
Salic. ad d. l. f. Farinac. Pr. Crim. q. 10. Guazzin. Def. Reor. Def.
2. C. 2. num. 89. LXXXVIII.

- 1 Excipitur porro actio de Dolo, quæ non continuatur Litis
Contestatione *l. ult. C. de Dol. mal.* ibique Gloſſ & Dd. commu-
2 niter. vid. Brunnem. *ibid.* & *de Proc. 14. n. 22.* Immo † omnis in
integrum reſtitutio Litis Contestatione regulariter non perpetua-
tur *l. 6. & ult. C. de Temp. in integr. Reſtit.* ibiq; Brunnem. & Dd.
3 *comm.* Umm. *d. Diſp. 12. n. 20.* Quamvis † in Camerâ Imperiali
hodie aliud obtineat, teſte Mynſ. *Cent. 1. obſ. 51.* Alias duas re-
gulæ hujus exceptiones vid. apud Vult. *d. l. n. 144.*

LXXXIX.

- 1 IV. Actio, morte peritura, perpetuatur per L. C. Transmittitur
2 † enim in hæredes, atque ita ratione hominum producitur, §. 1. *l. de Perp.*
& Temporal A. l. 26. 33. 56 58. de O. & A. l. 164. de R. l. l. un. C. ex Del.
defunct. quat. hered. non tantum ex parte Rei, verum etiam ex parte Acto-
tis: de quo vid. latè Diſp. de Transitione Actionum, hinc Tubingæ habita.
3 Quamvis † iure Canonico hæredem ex delicto defuncti ad rei ablata reſti-
tutionem convenire uſque ad hæreditatis quantitatem liceat, etſi Lis cum
defuncto non fuerit conteſtata, neque ex delicto aliquid ad hæredem per-
venerit, idque eo colore, ut hæc reſtitutione conſcientia Rei exoneretur,
isque tantò citiùs à pœnis purgatorii liberetur. Covarruv. 3. *Reſ. 3.* Bachov.
de Act. Diſp. 3. sh. 4. Dn. Tabor. *Racem. Crim. 7. th. 23.* Gail. *de P. P. c. 20.*
4 *n. 22.* Hæc † tamen iuris Canonici diſpoſitio in foro Civili nequaquam
obſervatur, uti contra Vinn. *ad §. f. l. de Perp. & Temp. A.* teſtis eſt Dn.
Tabor. *Racem. Crim. 1. th. 64.*

XC.

- 1 V Per L. C. obligationis fit Novatio *l. 29, de Novat. l. 11. §. 1.*
de Nov. l. 3. C. eod. Obr. *d. tr. c. 10. n. 18. & 26.* Vultej *de Iud. d. l. n. 146.*
2 Treutl. *Sol. 2. D. 29. th. 5.* Ex † novâ enim cauſâ tum incipit teneri Reus
l. 3. §. 11. d. Pecul. Neque tam prior obligatio, quàm eventus litis ſpectatur.
3 Quamvis † hæc novatio verè & propriè ita dicta novatio non ſit Obr. *d. l.*
num. 19. & poſt alios non ita pridem Ampliſſ. Dn. Præſes *Exercit. Concl.*
Theoretico Practicar. 27. Concl. 1. & 2.

XCI.

- 1 VI. Per L. C. Iure comuni interrumpitur civiliter Præſcriptio ſ.
Uſucapio. Quod de præſcriptione longi temporis manifeſtè probant *l. 2.*
C. Vbi

C. Vbi in rem A. l. 10. C. de Prascrip. long. temp. sed idem etiam de cuius-
cunque generis Præscriptione verum esse evincunt *l. 10 C. de A. & R. P.*
l. 5. §. 1. C. de Recept. Arbitr. l. 3. 7. pr. C. de Prascrip. 10. Ann. ubi in gene-
re dicitur conventionem interrumpi præscriptionem *l. 2. de Annal. Except.*
Obr. d. l. n. 67. Vultei. de Iud. d. l. n. 149. Vinn. d. Dispo. 12. n. 19. Distin-
ctiones, quas circa Civilem hanc Vſucapionis Interpellationem notat Gail.
lib. 1. Obsero. 74. probari ex allegatis ibidem textibus mihi non videntur.
Frantzke *lib. 3. Resol. 19.* Iure tamen Saxonico solam sufficere Citatio-
nem, ut interpelletur Præscriptio, tradit Andr. Rauchb. *p. 2. Quæst. 25. n.*
7. Carpz. Ipr. F. p. 2. C. 7. D. 4. Richt. p. 1. d. 21. n. 57. Conf. 73. n. 69. Hartm.
Pistor. l. 2. Quæst. 12. n. 45.

XCII.

VII. Per L. C. mala fides inducitur *l. 10. C. de Prascrip. long.*
temp. l. 25. §. si ante 7. de Pet. hared. l. 38. de Iur. Fisc. l. 3. C. de Fruct. & lit.
Expens. Hinc tamen qui antea fuit bonæ fidei Possessor, Lite Contestatâ, inci-
pit esse in malâ fide, & quasi p. ædo *dd. ll. §. 2. l. de off. Iud.* omnesq; adeo
fructus, quos percepit, siue adhuc existent, siue consumti sint, restituere cum
ipsâ re Actori tenetur *§. 35. l. de R. D. l. 22. C. de Rei V. d. §. 2. l. de Off. Iud.*
Immo tamen præstare quoque æstimationem debet illorum fructuum, quos pe-
titor, si possidere ei statim licuisset, percipere potuisset *d. §. 1. l. de Off.*
Iud. l. 33. l. 62 §. 1. de R. Vind. Neq; tamen interest siue actione in rem, siue in
Personam conveniatur, licet hæc stricti Iuris sit *l. 2. ff. de Vfur.* Post tamen Litis
enim Contestationem Reo indistinctè omnis causa præstanda est, siue omne
commodum & emolumentum, quod habiturus esset Actor, si eo tempore,
quo petiit, rem accepisset *d. l. 2. ibique Gothofred. in not. l. 10. eod. l. 31. pr.*
de R. C. l. 38. §. 7. de Vfur. Obr. *d. c. 10. n. 30. seqq. Vultei. d. l. n. 150. Fran-*
cisc. Horom. obs. lib. 4. c. 1. Franzk. Ex. 4. Q. 9. Vinn. ad §. 35. l. de R. D.

XCIII.

VIII. Per L. C. is, qui se temerè, Actore ignorante, liti obtulit,
i. e. se possidere dixit, cum non possideret, nec dolo fecisset, quò minus pos-
sideret, absolvi Iudicio non potest *l. 25. de R. Vind. Obr. d. l. n. 33. seqq.*

XCIV.

IX. Per L. C. Actio Popularis efficitur agentis *l. 12. ff. d. V. S.*
ubi Actor Creditoris loco esse post L. C. dicitur. Vnde tamen patet Actionem
Popularem, Lite Contestatâ, in bonis nostris censi, nec ab alio, quàm qui
Litem contestatus est, tum exerceri posse *l. 3. §. 10. de Sepul. Viol.* Non tamen
excluduntur hæredes, in quos illâ post L. C. æquè, ut aliæ actiones,
ex delicto venientes, tam activè, quàm passivè transit per ea, quæ scripsi
Theſ. LXXXVII. Obr. *d. l. n. 62. seqq.*

XCV.

X. Post L. C. Reus semper censetur esse in morâ *l. 82. in f. de*
V. O. Inde tamen malè colligunt nonnulli, quòd, Lite contestatâ,
currere usuræ in stricti juris actionibus incipiant. Contrarium tamen
evidenter probatur *ex l. 24. ff. d. P. V.* ubi non aliter usuræ currere dicuntur,
quàm si in stipulationem fuerint deductæ: Non obst. *l. 35. ff. d. usur.*
quæ explicari debet *ex l. 18. l. 29. ff. de no. at.*

XI. Litis

XCVI.

XI. Litis Contestatio operatur, ut, opere à vicino facto, quod alteri nocere possit, omne damnum, inde contingens, ab eo restituendum sit *l. 6. §. 6. l. 11. §. 3. de Aq. & Aq. Pluv. arcend.*

XCVII.

- 1 Quæritur verò, an Litis Contestatio etiam efficiat, ut stipulatio
- 2 pœnæ committatur, ejusque conditio existat? Ita tamen quidem communis interpretum est opinio, teste Obr. *d. c. 10. per l. 9. de V. O. l. 13. de Iud. l. 14. C. de Pact.* Sed tamen ut textus hi nihil probant; ita nec Interpretum hæc opinio, quamvis communis, probari potest. Contrariam tamen enim negantium sententiam veriorum esse demonstrat *l. 115. §. f. de V. O. vid. Diss. de Pœn. Conventional. hoc loco habita Th. 69. seqq.*

XCVIII.

- 1 Quæ hætenus dicta sunt de Effectibus Litis Contestationis, ea omnia etiam in L. C. minus solenni regulariter, & nisi iusta diversitatis ratio appareat, locum invenire non dubito. Vmm. *Diss. ad Proc. 12. n. 24.*
- 2 Unde tamen in Processu quoque summario Instantiam tempore, *in l. 13. pr. & §. 1. præscripto*, perimi testatur Trentacinq *Vol. 2. Tit. de Iudic. Resol. 4.* Exceptiones quoque Dilatorias in principio statim opponendas esse, tradit Carpz. *l. 9. a 1. n. 9.*

XCIX.

- 1 Quasi Litis Contestationi, quæ ex supplicatione, Principi facta, nascitur, duo adscribuntur effectus *in l. 2. C. de Quand. libell. Princip. dat.*
- 2 Nimirum Actio Prætoriana, annali tempore coarctata, perpetuatur, & actio, quæ aliàs morte personæ principalis exstingueretur, fit transitoria ad hæredes, Vultej. *d. l. num. 142.* Plures tamen huic Supplicationi tribuere effectus jura non permittunt *arg. l. 14. ff. de LL. l. 141 de R. I.* Alia tamen est ratio Litis Contestationis, quam ob contumaciam Rei intervenisse lex fingit, utpote quæ omnes veræ Litis Contestationes effectus habere creditur, Afm. *Pr. Iudic. §. 17. c. 6. n. 3. & c. 1. n. 12.*

C.

- 1 Ad speciales Litis Contestationis effectus quod attinet, sciendum, si Reus Litem simpliciter affirmativè contestatus fuerit, hanc Litis Contestationem pro confessione accipiendam, & contra Reum, tanquam confessum, in causâ procedendum esse, *Id. supr. Th. X laudat.* Generalis tamen Litis Contestatio Reum à pœnâ inficiationis, & mendacii eximit, Wesenb. *in Parat. C. h. r. n. 43.* Afm. *§. 17. c. 2. p. 231. n. 2.* Differendum tamen nunc etiam esset de Contrariis, & Affinibus; verum, ne, aliò iam meditans, desiderio longius sufflaminer, filum descriptionis abrumpo.

Magno, Cui nostra paruit Victoria LITIS,

Perjonet æternum Gloria summa DEO.

Errata Typothetæ, quæ serò nimis animadverti, notabilia corrigantur hoc modo, p. 4 *lin. 2 leg Disputatione p. 11. Th. 11. n. 3. inf. l. requirant. p. 20. Th. 25. n. 6. l. suscipere p. 37. n. 13. l. nullitates respicientes p. 49. n. 1. lin. 4. l. 41 p. 55. Th. 72 pr. l. nunc p. 57. Th. 74. lin. 1. inf. l. Instantia. p. 58. Th. 75. n. 8. l. §. 100. & seq.*

F I N I S.

Bardili, Burckhard,

Litis contestatio

Tubingae 1668

Regensburg, Staatliche Bibliothek -- 999/A.Diss.321

urn:nbn:de:bvb:12-bsb11073418-2